ŠTUD. KNJIŽNICA VRTOJBA

IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 119 (2115) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, petek 16. maja 1952 Cena 20 lir

Druga točka

Na tem mestu smo že pred dnevi poudarili tisto znamenito drugo točko londonskega memoranduma, ki vsebuje formalno deklaracijo proti diskriminaciji, za katero smo povedali, da spričo izkušenj, ki jih doživljamo že vseh sedem povojnih let zveni v ušesih tržaških Slovencev kot krvava ironija. Naj se vprašajo — ta ne govorimo o članih rimske vlade, katere predstavnik je memorandum sicer tudi podpisal — člani vlade ZDA, vlade Velike Britanije in člani Zavezniške vojaške uprave v Trstu, ali smo tržaški Slovenci do sedaj uživali v teh zadnjih sedmih letih «človeške pravice in osnovne svobode ne glede na raso, in jezik» kot pravi omenjena druga točka memoranduma, ki poudarja, da se bo takšno uživanje nadaljevalo?

Druga točka pravi torej, da diskriminacija proti slovenskemu življu v coni A ne samo da ne bo prenehala temveč, da se bo nadaljevala!

Kako se bo nadaljevala pa nam najbolje razloži zopet druga točka poročila londonskih mešetarjev o njihovem delu, v kateri je rečeno da bo odslej dalje dano «večje praktično priznanje pretežno italijanskemu značaju cone».

Vprašamo se: Kakšno večje priznanje? V čem pa je sploh manjkalo v coni A priznanje pretežno italijanskega značaja cone A? V čem so bili Italijani v Trstu kot narodnost prikrajšani? Kateri fašistični — supernacionalistični — zakon je omejevala vojaška uprava ukinila? Kateri protislovenski rasistični zakon je v teh sedmih letih ZVU ukinila? Nobenega. Čeprav je bila to dolžna storiti na podlagi mirovne pogodbe, ki sta jo podpisali tako London kot Washington, kakor tudi vlada v Londonu.

Kaj naj torej pričakujemo od poudarjanja londonskega poročila, da bo odslej «italijanski značaj cone A še bolj priznan?»

Mnenja smo, da bi o tem morali govoriti zunanji minister Eden in da bi moral o tem govoriti tudi ameriški zunanji minister Acheson!

Ne samo to! Če protislovenski fašistični in supernacionalistični zakoni niso bili dosleji ukinjeni, ki so dajali kar največjo mero priznanja «pretežno italijanskemu značaju cone A», ali bo rimski vrhovni ravnatelj, — kot poročajo bo to ravnatelj — Scelbovega ministrstva — ki bo imenovan na podlagi londonskih sklepov začel izdajati še bolj fašistične ukrepe, da bo še bolj poudaril «pretežno italijanski značaj cone A»? Zdi se, da moramo nekaj podobnega pričakovati, če v tem zapi upoštevamo — kar moramo upoštevati, ker so v Londonu tako sklenili! — da se bo tisto znamenito uživanje človeških pravic ne glede na raso in jezik, ki smo ga bili deležni zatirani tržaški Slovenci v zadnjih sedmih letih, nadaljevalo.

Tako so sklenili v Londonu! Nadaljevalo se bo torej narodno zatiranje v še hujši meri!

Toda to še ni vse! Predstavniki iste rimske vlade, ki so podpisali, da se bo to zatiranje nadaljevalo za vsak dan kričalo po vsem svetu, da se vrši zatiranje Italijanov v jugoslovanski coni STO. A ves zbor od fašistov do kominformistov jim pri tem pomaga! Oni kričijo tako, da so zaglušili že ves svet, da se vrši zatiranje tam, kjer ima italijanski del prebivalstva več italijanskih šol kot jih je imel, ko je bil pod vlado Rima, fašističnega Rima!

Kričijo o zatiranju tam, kjer je na najbolj skrupolozen način izvedena tista določba mirovne pogodbe, ki predvideva, da morajo biti vsi trije jeziki tiskani v teh treh narodov STO enakopravni in vsi trije tudi uradni jeziki in kjer je diskriminacija po zakonu kazniva, medtem ko je v Trstu uzakonjena. O tem kričijo prav predstavniki tiste stranke, ki noče slišati o slovenskih šolah za Slovence v Italiji, ki noče slišati o uvedbi slovenščine kot uradnega jezika v coni A in katere prefekt izdaja v svojstvu conskega predsednika zasmehovalne in sramotilne okrožnice na podlagi zasmehovalnega ukaza ZVU o uporabi slovenskega jezika v popolnoma slovenskih občinah cone.

To je samo ena izmed krivic, ki nam jih je dalo londonsko mešetarjenje. O drugih bomo pisali prihodnjič.

Ob tej krivici, ki jo je protest vlade FLRJ še posebej poudaril v posebni točki smo dolžni vprašati vse tiste zapeljane slovenske pristaše kominformovske partije, zakaj ne vprašajo svojih voditeljev, od katerih so nekateri tudi slovenske narodnosti, ali so vsaj eno črko zapisali v protest proti tej vnebovpijoči krivici?

Ne, niso!

Namesto tega je njihov poglavar Togliatti predvčerajšnjim objavil v «Unità» članek, da De Gasperi v Londonu ni ničesar dosegel! A Vidali po volilnih zborovanjih kriči, da ne bi bil nihče smel v Londonu proti temu protestirati! Iz tega sledi, da nosijo odgovornost za londonske krivice tudi kominformovski poglavarji. In ne samo oni, temveč tudi tisti, njihovi pristaši, ki kljub vsemu iredentistične in fašistične kominformovske politike nočejo spregledati.

IZJAVE POMOČNIKA ZUNANJEGA MINISTRA FLRJ LEA MATESA O REORGANIZACIJI UPRAVE V CONI B

Tri odredbe Vojaške uprave JLA ne prejudicirajo končne rešitve tržaškega vprašanja in so v skladu z duhom in črko pariške mirovne konference

Do reorganizacije je prišlo zaradi dejstva, da je v koprskem okraju večina prebivalstva slovenske, v bujskem okraju pa hrvatske narodnosti - Odredbe ne vnašajo novih sprememb glede prometa in glede kretanja oseb med cono A in B - Izjave maršala Tita v Zrenjaninu se ne smejo omejiti samo na tri nove odredbe, ker bo vlada FLRJ glede na bodoče dogodke podvzela ukrepe za zaščito svojih interesov

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 15. — Na nocojšni tiskovni konferenci za domače in inozemske novinarje je pomočnik zunanjega ministra Leo Mates izjavil, da je do reorganizacije uprave v coni B prišlo v glavnem zaradi dejstva, da je v koprskem okraju večina prebivalstva slovenske, v bujskem okraju pa hrvatske narodnosti, z namenom, da se omogoči izboljšanje uprave cone B, da se določene čisto civilne zadeve prenesejo iz kompetence vojaške uprave na civilno.

Leo Mates je poudaril, da ukrepi, ki jih je izdal poveljnik Vojaške uprave jugoslovanske ljudske armade polkovnik Miloš Stamatović v sporazumu z jugoslovansko vlado, nikakor ne prejudicirajo končne rešitve tržaškega vprašanja za razliko od sklepov londonske konference, ki prejudicirajo in tudi otežujejo, končno in pravilno rešitev tržaškega vprašanja, do katerega bi lahko prišlo s sporazumom med Jugoslavijo in Italijo.

Leo Mates je dodal, da so ukrepi vojaškega poveljnika cone B popolnoma v skladu z duhom in črko pariške mirovne konference, čeprav jugoslovanska vlada pri proučevanju teh predlogov ni ignorirala ukrepov, ki se izvajajo v coni A, in razvoja teh ukrepov, ki vedno bolj in bolj vključujejo cono A v Italijo.

Na vprašanje inozemskih novinarjev je Leo Mates poudaril, da novi ukrepi ne vnašajo novih sprememb glede prometa in glede kretanja oseb iz cone B v cono A in obratno, da jugoslovanska vlada podvzema ukrepe, ki so potrebni, in da nima ničesar proti temu, da se ti ukrepi primerjajo s sklepi londonske konference ter da se kritizirajo po njihovi vrednosti.

Na vprašanje dopisnika italijanske agencije ANSA, ali glede na to, da je v coni A gospodarska misija cone B, obstaja možnost, da se dovoli pristop gospodarski misiji cone A v cono B (dopisnik agencije ANSA je verjetno mislil na pristop italijanske gospodarske misije v cono B, čeprav tega ni javno rekel), je Leo Mates odgovoril, da je v Trstu gospodarska misija jugoslovanske vlade a ne gospodarska misija cone B in da zaradi tega taka možnost sploh ne pride v poštev, ker nima smisla.

Na vprašanje dopisnika agencije FRANCE PRESSE, ali so ti ukrepi v zvezi s tistimi ukrepi, ki jih je napovedal maršal Tito v svojem govoru v Zrenjaninu, je Leo Mates odgovoril, da se izjave maršala Tita ne smejo omejiti samo na navedene tri ukrepe, in da bo vlada FLRJ po izjavi maršala Tita budno sledila dogodkom in podvzela vse potrebne ukrepe za zaščito svojih interesov.

Italija je poskušala vreči na Jugoslavijo odgovornost za odložitev sestanka mešane jugoslovansko - italijanske komisije za razdelitev arhivov goriške pokrajine, ki bi moral biti 5. maja v Gorici. Dejstva, ki jih navaja jugoslovanska vlada v svoji noti, ki je bila danes izročena italijanskemu poslaništvu v Beogradu, dokazujejo, da je italijanska vlada s svojim predlogom, naj bi sestanek bil v Rimu namesto v Gorici, šla za tem, da onemogoči ta sestanek in da je zato italijanska vlada odgovorna, da ni prišlo do sestanka komisije.

Jugoslovanska vlada ugotavlja, da je bilo na sestanku komisije 15. februarja t. l. sporazumno sklenjeno, da bo prihodnji sestanek 5. t. m. v Gorici. Italijanska vlada je nekaj dni pred dogovorjenim sestankom, na katerem bi se moralo razpravljati samo o vprašanjih, ki se tičejo goriške pokrajine, nepričakovano predložila, naj bi sestanek bil v Rimu in naj bi na tem sestanku razpravljali o nekaterih finančnih vprašanjih, ki niso bila na dnevnem redu dogovorjenega sestanka.

Jugoslovanska vlada ni mogla sprejeti tega predloga, temveč je vztrajala, naj bo sestanek v Gorici z dogovorjenim dnevnim redom. Jugoslovanska vlada ugotavlja, da je italijanska vlada predlagala, naj bo sestanek v Rimu z namenom, da onemogoči sestanek in da bi s tem povzročila njegovo odložitev.

V merodajnih krogih v Beogradu izjavljajo, da je italijansko - jugoslovanska mešana komisija, ki je bila ustanovljena v mesecu decembru 1950 v smislu mirovne pogodbe, do sedaj končala največji del svojega dela in da je ostalo samo to, da konča razdelitev arhivov javnih financ, pravosodja in pokrajinske biblioteke goriške pokrajine ter arhivov Istre.

Predsednik vlade maršal Tito je danes popoldne sprejel ameriškega veleposlanika v Beogradu Georgea Allena, ki se je pred kratkim vrnil v Jugoslavijo po daljšem bivanju v ZDA. Pri sprejemu je bil navzoč tudi Leo Mates.

Podpredsednik vlade Aleksander Ranković in generalni polkovnik Peko Dapčević sta danes dopoldne v spremstvu članov vlade in generalitete v imenu zvezne vlade in jugoslovanske armade položila vence na grob neznanega junaka na Avali ob priliki obletnice zmage. Svečanosti so prisostvovali tudi šefi diplomatskih misij v Beogradu in vojni atašeji.

B. B.

Poziv Eisenhowerju naj se vrne v ZDA

WASHINGTON, 15. — Izvedelo se je, da je ameriško obrambno ministrstvo uradno poslalo Eisenhowerju poziv, naj se vrne v ZDA. Njegov povratek se predvideva za konec maja ali prve dni junija. Uradno bo Eisenhower stavljen na razpolago poveljnika glavnega stana vojske v Washingtonu, dodeljen pa bo v New York in ne bo imel nobenega poveljstva.

Danes je Eisenhower prišel iz Pariza z letalom v London na poslovilni obisk.

Reorganizacija uprave v jugoslov. coni STO

1. Prenos pristojnosti Okrožnega ljudskega odbora na okrajna ljudska odbora Koper in Buje ter imenovanje po enega svetovalca za vsak okraj - 2. Odredba o kretanju prebivalstva med cono A in B, FLRJ in ostalimi državami - 3. Otvoritev podružnic Narodne banke FLRJ v Kopru in Bujah

Komandant jugoslovanske cone STO je izdal tri odredbe o reorganizaciji uprave v tej coni. Odredbe so bile objavljene v uradnem listu Vojaške uprave JLA Jugoslovanske cone STO od 15. maja in stopijo z istim dnem v veljavo.

Besedilo odredb je sledeče:

ODREDBA ST. 3

Ker se je pokazala potreba ter po predhodno doseženem sporazumu z Vlado Federativne Ljudske Republike Jugoslavije in Vladama Ljudske Republike Hrvatske in Ljudske Republike Slovenije, izdajam

ODREDBO
O PRENOSU PRISTOJNOSTI ISTRSKEGA OKROŽNEGA LJUDSKEGA ODBORA NA OKRAJNA LJUDSKA ODBORA KOPER IN BUJE

1. člen. — Z dnem, ko stopi v veljavo ta Odredba, se ukinja Istrski okrožni ljudski odbor, a njegove pristojnosti se prenesejo na Okrajni ljudski odbor Koper za področje okraja Koper in na Okrajni ljudski odbor Buje za področje okraja Buje, ki izvajata svojo pristojnost kot predstavniška organa ljudske oblasti.

2. člen. — Komandant Vojaške uprave JLA postavi po enega svetovalca za vsaki okraj in to kot svetovalca za posle okraja Koper delegata Vlade Ljudske Republike Slovenije, a kot svetovalca za posle okraja Buje delegata Vlade Ljudske Republike Hrvatske.

3. člen. — Vojaška uprava JLA prenese svoje nadzorno pravo nad okrajnima ljudskima odboroma na svetovalce-delegate iz člena 2., razen pri vprašanjih:

a) varnosti, javnega reda in miru, državljanskega statusa in nadzorstva nad tujci:

b) pri vprašanjih, ki spadajo po predpisih FLRJ v pristojnost zveznih organov;

c) pri vprašanjih, za katera nosi Vojaška uprava JLA odgovornost v izvrševanju svojega mednarodnega mandata.

Komandant Vojaške uprave JLA si pridržuje pravico prepovedati izvršitev vsakega upravnega dejanja na ozemlju Jugoslovanske cone STO.

4. člen. — Pri izdajanju sklepov v vseh poslih civilne uprave, ki spadajo v FLRJ v pristojnost zvezne vlade, se bo Vojaška uprava JLA posvetovala s političnim svetovalcem-predstavnikom vlade FLRJ pri Vojaški upravi JLA.

Komandant Vojaške uprave JLA bo pooblastil političnega svetovalca, da izda odločbe v posameznih vprašanjih na področju gospodarstva (trgovine, industrije, financ, prometa in zvez, gradenj, ribolova, kreditnega poslovanja itd.), komunalnih zadev, socialnega skrbstva, ljudskega zdravja, prosvete, znanosti in kulture, delovnih odnosov, evidence in statistike.

Politični svetovalec bo koordiniral svoje delo s svetovalcem - delegatoma iz 2. člena te Odredbe.

5. člen. — Okrajna ljudska odbora bosta izdala svoje statute. Statuti bodo stopili v veljavo, ko jih potrdi Komandant Vojaške uprave JLA na predlog svetovalcev-delegatov v posameznem okraju.

6. člen. — Likvidacijo poslov Istrskega Okrožnega ljudskega odbora in njegovega Izvršnega odbora bo izvedel sedanji Izvršni odbor najkasneje do 15. julija 1952. leta. Ta likvidacija se bo izvršila po navodilih, ki jih bo izdala Vojaška uprava JLA.

V kolikor bo Vojaška uprava JLA smatrala za potrebno koordinirati posamezne posle okrajev Koper in Buje, bo ustanovila potrebne svete, sestavljene iz delegatov obeh okrajnih ljudskih odborov. Tem svetom predseduje zastopnik Vojaške uprave JLA.

7. člen. — Vsi organi ljudske oblasti in uprave Cone so dolžni še nadalje spoštovati načelo narodne enakopravnosti vseh prebivalcev Jugoslovanske cone STO, njihovo pravico do uporabe materinskega jezika v javnem in zasebnem življenju, njihovo pravico do neoviranega narodnega in kulturnega razvoja in upoštevati pri dopolnjevanju vseh javnih služb narodnostni sestav prebivalstva na področju svoje pristojnosti.

8. člen. — S posebno Odredbo se bo uredilo vprašanje uprave gospodarstva.

Na včerajšnji tiskovni konferenci je Figl izjavil, da pri svojem razgovoru s Trumanom in Achesonom ni ponovil vprašanja morebitne avstrijske pritožbe na OZN, da bi Avstrija dosegla sklenitev državne pogodbe. To pa zaradi tega, ker je dunajski parlament 1. aprila uradno pooblastil avstrijsko vlado, naj se pritoži na OZN, v primeru, da bi sedanji napori za sklenitev pogodbe propadli.

Dalje je Figl izjavil, da Avstrija na noben način ne misli na «Anschluss» z Nemčijo.

SKO CONO STO, FEDERATIVNO LJUDSKO REPUBLIKO JUGOSLAVIJO IN OSTALIMI DRŽAVAMI

1. člen. — Točki 1. in 2. člena 5. Odredbe se spremenita tako, da se glasita:

«1. Stalni prebivalci Jugoslovanske cone STO, ki so v posesti osebne izkaznice Jugoslovanske cone STO, smejo prekoračiti državno mejo s to izkaznico.

2. Državljani Federativne Ljudske Republike Jugoslavije, ki so v posesti listin, ki so potrebne za kretanje v obmejnem pasu FLRJ, smejo prekoračiti državno mejo FLRJ s temi listinami».

2. člen. — 6. člen Odredbe se spremeni in se glasi:

«Potovanje stalnih prebivalcev Jugoslovanske cone STO v druge države je dovoljeno le z redno potno listino, ki so jo izdali pristojni organi FLRJ.

Tem osebam se bodo izdajale redne potne listine z opombo, da gre za stalne prebivalce Jugoslovanske cone STO».

3. člen. — Upravni oddelek Vojaške uprave JLA Jugoslovanske cone STO bo izvršil potrebne spremembe v Pravilniku o potnih listinah stalnih prebivalcev Jugoslovanske cone STO, ki veljajo za potovanje v inozemstvo in bo izdal potrebna navodila za izvajanje te Odredbe.

4. člen. — Ta Odredba stopi v veljavo z dnem, ko bo objavljena v «Uradnem listu Vojaške uprave JLA Jugoslovanske cone STO».

ODREDBA ST. 5

Ker se je pokazala potreba ter na temelju sporazuma z Narodno banko FLRJ, izdajam sledečo

ODREDBO
O OTVORITVI PODRUŽNIC NARODNE BANKE FLRJ V KOPRU IN BUJAH

1. člen. — Narodna banka FLRJ bo odprla svoji podružnici v Kopru in Bujah in bo izključno pooblaščena vršiti na ozemlju dotičnega okraja Jugoslovanske cone STO sledeče posle:

1. posle v zvezi z emisijo,
2. kreditiranje gospodarstva pod javno upravo in javnih potreb,
3. devizne posle in
4. posle v zvezi z izvajanjem proračuna.

Narodna banka bo lahko opravljala tudi druge bančne posle in odprla svoje poslovalnice tudi v drugih krajih na področju dotičnih okrajev po predhodnem sporazumu z Vojaško upravo JLA.

2. člen. — Istrska banka, oziroma njene podružnice bodo

(Nadaljevanje na 4. strani)

Trumanova tiskovna konferenca

WASHINGTON, 15. — Predsednik Truman je na današnji tiskovni konferenci potrdil, da bo pred volitvami vodil aktivno kampanjo za onega kandidata za predsedniško mesto, ki ga bo imenovala demokratična stranka. Zanikal je, da bi imel namen aktivno sodelovati na kongresu stranke, ki bo 21. julija v Chicagu. Pripomnil je, da ni gotov, ali bo odšel v Chicago, vendar pa ne bo imel nobenega govora, dokler ne bosta določena kandidata za predsedniško in podpredsedniško mesto in dokler ne bo sestavljen program demokratične stranke.

Glede zasege jeklarn je Truman izjavil, da bo izrekel svoje mnenje potem, ko bo vrhovno sodišče izreklo svojo sodbo. Pripomnil je samo, da ameriška udeležba v korejski vojni opravičuje tozadevni vladni sklep.

O svojem razgovoru z avstrijskim kancelerjem Figlom je Truman izjavil, da sta podrobno proučila sedanji avstrijski položaj.

Truman je včeraj izjavil, da bi ZDA lahko izgubile hladno vojno proti Sovjetski zvezi, če bo kongres še dalje znižal nakazila za obrambo in za pomoč tujini.

Danes je proračunski odbor v spodnji zbornici izglasoval 1.413.820.000 dolarjev, ki so skoraj v celoti določeni za ameriške oborožene sile. Ta znesek, ki je za 60 milijonov dolarjev manjši od onega, ki ga je zahtevala vlada, bo spopolnil nakazila v okviru proračuna za korejsko vojno. Od celotnega zneska je 12 milijonov in 820 tisoč dolarjev določenih departmanom za delo, trgovino, kmetijstvo in pravosodje, ki so zahtevali dodatna nakazila v proračunu.

Zaradi sklepa urada za stabilizacijo mezd, ki priporoča zvišanje mezd za 15 cent na uro delavcem v ameriški petrolejski industriji, so sindikalni voditelji pozvali vse prizadete petrolejske družbe, naj takoj začnejo pogajanja s predstavniki krajevnih sindikatov, da pride čimprej do sporazuma.

Medtem se je izvedelo, da sta zaradi stavke v petrolejski industriji tudi Svica in Avstralija sklenili omejiti promet na svojih državnih in mednarodnih letalskih progah.

V Angliji zopet gibanje za zvišanje mezd

LONDON, 15. — Finančni minister Butler je na zasebnem sestanku sindikalnih voditeljev, predstavnikov delodajalcev in izvršilnih odborov podržavljene industrije izjavil, da, če bi bilo gibanju za zvišanje mezd dovoljeno, da se razvije brez vsakega nadzorstva, bi se Velika Britanija znašla neizbežno v «inflacionistični špirali mezde — cene», ki bi povzročila mnogo škode in mnogo trpljenja, preden bi jo mogli zopet nadzorovati. Butler je zatrjeval, da s stališča življenjskih stroškov ni nobenega opravičila za sedanje zahteve po zvišanju mezd.

Komaj dve uri pred tem govorom je izvršilni odbor rudarskih sindikatov, ki štejejo 700.000 članov, javil, da nameravajo postaviti take zahteve.

Butler je danes predlagal, naj sindikati in delodajalci imenujejo komisijo za proučitev položaja in naj stavijo predloge. Obljubil je, da bo vlada napravila vse mogoče, da zaustavi zvišanje cen in določi pogoje, da prepreči previsoke dobičke. Dodal je, da bi v primeru sprejema sedanjih zahtev po zvišanju mezd propadli vsi napori, da se doseže stalnost v življenjskih stroških; če bi blago postalo predrago za prodajo v tujini, bi bila Velika Britanija v nevarnosti, da se razširi brezposelnost in da bi začelo primanjkovati živil.

Izjava vzhodnonemške vlade nakazuje vsebino sovjetskega odgovora?

Prihodnji teden sestanek v Strassburgu med tremi zahodnimi ministri in Adenauerjem - Proti koncu meseca verjetno podpis pogodbenih dogovorov in pogodbe o evropski obrambni skupnosti

PARIZ, 15. — Verjetno je, da se bodo trije zahodni zunanji ministri sestali v četrtek v Strasburgu, kjer bodo z Adenauerjem govorili še o nekaterih podrobnostih pogodbenih dogovorov med Nemčijo in zahodnimi državami.

V francoskem zunanjem ministrstvu javljajo danes, da ni bil določen še dan za podpis splošnih dogovorov in pogodbe o evropski vojski, domneva pa se da bodo prve podpisali 24. maja v Bonnu, pogodbo o evropski vojski pa 27. maja v Parizu. Še pred podpisom pogodbe o evropski vojski bodo za ponedeljek sklicali v Parizu konferenco. Na dnevnem redu so med drugim sledeča vprašanja: trajanje pogodbe, izbira sedežev za razne organizme evropske vojske, izbira uradnih jezikov, položaj Posarja v odnosu do evropske obrambne skupnosti in morebitna prepoved izdelovanja določenih vrst orožja v Nemčiji. Trije zunanji ministri in Adenauer pa bodo morali rešiti kočljivo vprašanje razdelitve nemškega finančnega prispevka k zahodni obrambi med evropsko obrambno skupnostjo in tremi zahodnimi državami.

Hkrati s podpisom pogodbe o evropski vojski bodo ZDA in Velika Britanija javile sprejem jamstev v zvezi z morebitnim umikom kake države članice iz obrambne skupnosti.

V zvezi z zahodnim odgovorom na sovjetsko noto je vzhodnonemška vlada objavila sedem strani dolgo poročilo, v katerem obtožuje zahodne vlade, da uporabljajo zavlačevalno taktiko, da bi postavile Sovjetsko zvezo pred izvršeno dejstvo in prisilile Zahodno Nemčijo na podpis splošne pogodbe. Kakor trdi vlada Vzhodne Nemčije, pomeni tristranska nota «nov atentat na pravice nemškega ljudstva do neodvisnosti in narodne vrhovnosti». «Zahodne države skušajo izvesti diverzantsko akcijo, s tem da se kažejo pripravljene proučiti imenovanje preiskovalne komisije v zvezi s splošnimi volitvami v Nemčiji, ki bi imela enak značaj kakor nezakonita komisija OZN. Zahodne države hočejo preprečiti štiristranski dogovor trdeč, da se bodo lahko pogajale s Sovjetsko zvezo šele tedaj, ko bodo gotove, da bodo pogajanja lahko privedla do sporazuma».

Poročilo trdi na koncu, da zahodna nota «pripravlja tla za dokončno razdelitev Nemčije, zato da se Zahodna Nemčija vplete v napadalno koalicijo in v državljansko vojno med Nemci».

V krogih blizu sovjetske nadzorstvene komisije v Berlinu napovedujejo nocoj, da bo Moskva zavrnila zadnjo zahodno noto o Nemčiji in da bo hkrati izvedla «majhno blokado» Berlina. To sodijo po negativnem odgovoru vzhodnonemške vlade. Ti krogi pravijo, da je ta odgovor svetoval poslanik Semjonov, politični svetovalec sovjetske nadzorstvene komisije. Ton tega odgovora jasno odraža ton bodočega sovjetskega odgovora. Vendar pa prevladuje mnenje, da Sovjetska zveza ne bo popolnoma zavrnila možnosti nadaljnjih razgovorov.

Prav tako nekateri zatrjujejo, da bodo sovjetske oblasti postopoma povečale omejitve prometa z Berlinom, zato da bi prisilile zahodne države, da prekinejo vključevanje Zahodne Nemčije v zahodni obrambni sistem.

Z druge strani pa so v zahodnih krogih mnenja, da Rusi ne nameravajo izvesti prave blokade Berlina kakor leta 1948—1949.

Figlov razgovor s Harrimanom

WASHINGTON, 15. — Avstrijski kancler Figl in njegova žena sta bila sinoči gosta državnega tajnika Achesona. Danes se je Figl sestal z ravnateljem MSA Averellom Harrimanom, s katerim je razpravljal o avstrijskem gospodarskem položaju.

Na včerajšnji tiskovni konferenci je Figl izjavil, da pri svojem razgovoru s Trumanom in Achesonom ni ponovil vprašanja morebitne avstrijske pritožbe na OZN, da bi Avstrija dosegla sklenitev državne pogodbe. To pa zaradi tega, ker je dunajski parlament 1. aprila uradno pooblastil avstrijsko vlado, naj se pritoži na OZN, v primeru, da bi sedanji napori za sklenitev pogodbe propadli.

Dalje je Figl izjavil, da Avstrija na noben način ne misli na «Anschluss» z Nemčijo.

Anfuso in La Malta

(Ali je kakšna razlika?)

Snoči smo videli v Trstu «dučeja» v miniaturi, bivšega Mussolinijevega poslanika v Berlinu Filippa Anfusa in ko smo ga poslušali, se nam je zdelo, da smo zopet v letu 1938, ko se je sam Mussolini repenčil tod. Čuli smo tudi besede o «oceanskih» množicah, čuli besede o Dalmaciji, iste pesmi o Dalmaciji, kakor tedaj in le množica je bila manjša, toda šteli je vendar okoli 8000 ljudi, osem tisoč janatikov, ki so za Trst nevarni, kakor so bili nevarni v letih po prvi svetovni vojni. Nevarni namreč za mirne, neoborožene meščane, kajti kako znajo teči pred odločnimi ljudmi, so že mnogokrat pokazali, zlasti pa leta 1943.

Da, včeraj je na Trgu Ulpiano vladalo pravo fašistično vzdušje, ki nas je preneslo v čase pred 12 leti, isto vzdušje, ki je pomenilo nevihto in nesrečo za Evropo. Tako nesramnega poveličevanja fašizma nismo čuli še iz ust nobenega teh novih možiciljev, ki so se doslej repenčili po tržaških trgih v imenu MSI. Toda pri tem moramo omeniti, da je Anfuso eden izmed onih «della vecchia guardia» in da je prišel, kakor je že v uvodu povedal «branit čast onega, ki se ne more braniti iz groba».

Anfuso je takoj povedal, da je južnjak (terrone) in dejal, da vsi južnjaki zlogujejo z ljubeznijo v srcu ime Trst, to je oni južnjaki, ki so vedno dobavljali italijanski kvesturi, financi, karabinjerjem in milici svoje najbolj vnete organe, ki so teroризirali italijansko delovno ljudstvo. Nato je prešel na «folle oceaniche», imenoval sklepe londonske konference «volilno omako», ter dejal, da mu sedanji sovražniki (Jugoslavija) vzbujajo samo pomilovalen posmeh. (Možicelj je pozabil, kako so fašistične hijene bežale poražene iz Jugoslavije in kako so se vsi fašisti 25. julija poskrili ter se ni našel niti eden, ki bi branil svojega «vodjo»).

Govoril je o svojem obožavanju osebnosti iz preteklosti in dejal množici: «Ni treba vpiskati, vem, da jih obožujete tudi vi». Potem je začel prati in zagovarjati svoje delovanje v Nemčiji in dejal, da se spominja nanj s ponosom. Bil je večkrat pri Hitlerju, ki je po njegovih besedah sovražil Italijane, ker so ga izdali sredi borbe. De Gasperi obtožuje fašiste, da so prodali Trst Nemčiji. Toda prav on, je prisegal Avstriji zvestobo, medtem ko se je Mussolini prostovoljno prijavil k bersaljerjem, da bi «pomagal osvobodili Trst». In Mussolini je telefoniral Anfusu leta 1943 v Berlin, naj nikoli ne pozabi Trsta. Mussolini da je rešil, kar se je rešiti dalo skupno s prefektom Cooceanijem, Pavolinijem in drugimi, ki so se «žrtvovali».

Medtem ko se je general Ferrero leta 1943 predal Nemcem, čeprav je imel 95.000 vojakov, je Anfuso takoj šel k dučeju, nato šel v Berlin. In prav to dokazuje, da nima nihče pravice žaliti mrtvih (Mussolinija).

Anfuso se je nato poslovil od mrtvih in prešel na sedanje čase. Vsa italijanska mladina zloguje sveta imena: Trst, Pulj, Reka, Dalmacija, jih zloguje kar cele dneve! MSI žanje uspehe z imenom Trst.

«Naše orožje se brusi z imenom Trst» je nadaljeval novi «duček».

«Italija se je zbudila ob hrupu, ki prihaja iz Beograda. Divji bandit lahko še nekazno vano rjove in nas blati, toda ob teh besedah sem videl italijansko mladino prebledevati od jeze in stiskati pesti od besa. Volitve nimajo nikakega pomena! Mi ciljamo mnogo dalje, stremimo mnogo više!»

«Samo v Trstu se čutimo kakor doma, v Italiji pa se čutimo kakor inozemci»

Mi smo zato, da iztrgamo nazaj vse, kar so nam odvzeli. Svojo pot navzgor moramo zopet začeti iz Trsta! Mussolini je branil Trst do smrti in je za Trst poginil. In ta pot iz Trsta navzor se ne bo mogla uspešno končati brez nas kameratov! In naša borba se zaključi z najbolj popolno zmago, z osvoboditvijo Istre, Pulja, vse Julijske krajine, Reke in Dalmacije.

«To vam vsem slovesno obljubljam!»

Istočasno ko je govoril sinoči fašist Anfuso na Foro Ulpiano, je govoril na Velikem trgu republikanski prvak La Malfa, odgovorni član sedanje De Gasperijeve rimske vlade. Prva razlika, ki pa ikrati najbolj označuje sedanjo volilno kampanjo v Trstu, je bila ta, da je imel republikanski minister vsaj petkrat manj poslušalcev kot pa bivši fašistični ambasador pri Hitlerju.

La Malfa je polovico svojega govora posvetil Jugoslaviji, Titu, coni B in londonski konferenci, polovico pa naraščajočemu fašizmu v Italiji in v Trstu. Najbrž je naraščanje fašizma prišlo do ušes tudi rimskim ministrom in naročili so mu, naj opozori Tržačane na to. Očital jim je — fašistom — da so krivi poraza Italije, da so krivi bednega stanja, v katerem živi južna Italija itd. — pač vse tisto, kar jim današnje rimske vladne stranke bolj ali manj blago očitajo. Vendar pa se je La Malfa s fašističnim govornikom na Foro Ulpiano, ki je odkrito govoril o Dalmaciji itd., v bistvu strinjal, čeprav se je zdelo, da se strašno jezi. La Malfa je namreč dejal:

Mi bomo Jugoslaviji iztrgali košček za koščkom vsa tista naša italijanska ozemlja. Ne sicer pod fašistično zastavo in naši vojaki ne bodo nosili ne črnih ne rdečih galjardetov. Fašisti namreč nimajo s čim korakati kot je dejal on. Marsanich, mi pa bomo že letos pokazali kakšna je naša vojska, ki bo imela več kot eno puško več.

Itd. itd. — vse v tem smislu. Ime maršala Tita pa je La Malfa izgovarjal prav tako neštetokrat in s prav nič manjšo jezo in zaničevanjem, le da ni rabil tistih izrazov, ki jih je uporabil fašist Anfuso. Oba: La Malfa in Anfuso sta v bistvu govorila eno in isto, oba hočeta tisto, kar ni njihovo, oba hočeta nadaljevati imperialistično politiko v tej ali oni obliki. Prepirata se le zato, kdo bo to politiko izvajal in vodil. Med njima ni nobene razlike!

Pred La Malfo je govoril fašistovski monarhist Del Croj, katerega stranka je tudi na volitvah povezana s fašistovsko MSI. Imel je trikrat toliko poslušalcev kot republikanec La Malfa in govoril tisto, kar govorijo pač vsi fašisti — največ proti Jugoslaviji. Tudi med tem monarhistom in republikanskim predstavnikom v rimski vladi ni bistvene razlike.

Na Trgu Perugino pa so imeli zborovanje kominformisti, kjer je njihov prvak Sbogar-Brocchi v cilju, da bi nahujskal svoje poslušalce proti Jugoslaviji, čital najnovejše odredbe o reorganizaciji uprave v coni B. Poslušalci so pazljivo poslušali in videlo se je, da so smatrali, da so odredbe popolnoma na mestu ter na hujskanje Sbogar-Brocchia niso reagirali. (Zakaj le kominformisti ne čitajo na svojih zborovanjih sklepov londonskega mešetarjenja?»

Tako je tudi včerajšnji dan volilne kampanje na glavnih trgih našega mesta potekal v še bolj ostrem protijugoslovanskem hujskaškem duhu.

PARIZ, 15. — Francoski visoki komisar v Nemčiji Francois Poncet je bil danes imenovan za člana francoske akademije.

★

MOSKVA, 15. — Ameriški veleposlanik v Moskvi George Kennan, ki je včeraj izročil poverilnice Sverniku, ni hotel povedati, ali je zahteval razgovor s Stalinom. V diplomatskih krogih pa so mnenja, da je to zahtevo postavil.

VOLILNA ZBOROVANJA

Danes

SLOVANSKO - ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTA:
V TREBČAH ob 20.30 uri.
Govorita Stanko Bole in Giordano Luxa.

LISTA SLOVENSKE SKUPNOSTI:
V ZGONIKU ob 20. uri.
Govorita Boris Race in dr. Branko Agneletto.
V SALEZU ob 20. uri.
Govorita Drago Pahor in dr. Oton Berce.
V KROGLJAH ob 20. uri.
Govorita Zorko Jelinčič in Drago Legiša.

Jutri

LJUDSKA ZVEZA ZA NEODVISNOST:
V HRVATINIH ob 18. uri.
Govorita Vladimir Kenda in Mario Vatovec.

SLOVANSKO - ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTA:
V TRSTU - TRG GIULIANI ob 20. uri.
NA OPČINAH ob 21. uri.

LISTA SLOVENSKE SKUPNOSTI:
V MALEM REPNU ob 20. uri.
V BRISCKIH ob 20. uri.
V BOLJUNCU ob 20. uri.

LJUDSKA ZVEZA ZA NEODVISNOST:
PRI OREHU ob 19.30 uri.
V GABROVCU ob 20. uri.

Kominformisti, zahtevajte jutri od Pajette, naj ponovi, kar je govoril v rimskem parlamentu 22. aprila 1950!

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, petek 16. maja
Janez, Mladena
Sonce vzide ob 4.33, zatone ob 19.30. Dolžina dneva 14.57. Luna vzide ob 1.01, zatone ob 11.10.
Jutri, sobota 17. maja
Bruno, Dušoje

O civilizaciji in barbarstvu!

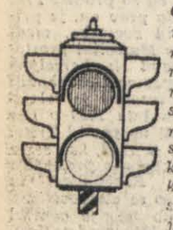

Goriški šovinistični časnikarji so res najbolj srečni ljudje na svetu: zanje ni nobena stvar uganka. Če jim v kateri koli stvari kaj ni jasno, pokličejo na pomoč svoj leksikon o obrekovanju Jugoslavije in... domovina je rešena.

Te dni smo objavili vest, da je ribič v bližini Ločnika našel v vodi popolnoma golo moško truplo, ki je bilo po mnenju zdravnikov v vodi vsaj tri mesece.

Nihče ni vedel, odkod je truplo. Samo včeraj, ko so ga pokopali, mu je klerofašistični «Giornale di Trieste» dal svoj zadnji blagoslov z ugotovitvijo: «Najdeno truplo je truplo neznanca, ki je skušal pobegniti iz Jugoslavije in ga je na meji podrla graničarjeva brzostrelka . . .».

Kot Slovenci in pripadniki kulturnega naroda, ki smo znali v zadnji svetovni vojni pokazati naše zaničevanje do okupatorjev s fizičnim uničevanjem njihovih sil in ki bi ne znali pljuvati sovražniku v obraz in ga zmerjati z najbolj prostaškimi besedami, pravi mi bi stokrat rajši živeli «pod jugoslovanskim barbarstvom, ki priznava vsem narodnim manjšinam, torej v celoti tudi italijanski, vse pravice do šolanja in izobraževanja v materinem jeziku.

Tako pa imamo to «srečo» da živimo v državi dvatisočletne kulture in civilizacije, ki kaznuje slovenske otroke z denarnimi globami, če v potujčevalnicah spregovorijo slovensko besedo, kot se je to zgodilo v Beneški Sloveniji.

Za nabornike vojne mornarice

Prošnjo za odsluženje vojaškega roka v mornarici lahko napišejo mladeniči letnika 1933

GORICA, 15. — Goriško županstvo sporoča:

Mladeniči letnika 1933, ki nameravajo odslužiti vojaški rok v vojni mornarici, naj vložijo prošnjo na prostem papirju na poveljstvo tržiškega pristanišča (Capitaneria di Porto di Monfalcone). Prošnji, v kateri morajo navesti točen naslov bivališča, je priložiti sledeče dokumente: rojstni list, potrdilo o stalnem bivanju, potrdilo o vpisu v naborne sezname ter izjavo o poklicu ali šolsko spričevalo.

Za podrobnejša pojasnila naj se interesenti obrnejo na občinski naborni urad v Ul. Garibaldi 20-I.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

PO SLEDOVIH NADŠKOFA AMBROSIJA

Sovodenjski kaplan nastopa proti slovenskemu tisku

Mlademu raznašalcu «Primorskega dnevnika» in «Soče» je zapretil, da ne bo birman - Tudi v pogovoru z ljudmi je poln grdih besed o Jugoslaviji

GORICA, 15. — Bliža se čas, ko bo po vaseh birma in matere bi rade poskrbele za svoje malčke vse potrebno ter da jih vpišejo za sprejem tega zakramenta. Tako je bilo tudi v Sovodnjah, kjer je mati poslala otroka h gospodu kaplanu. Nastal je sledeč nadvse zanimiv pogovor:

Kaplan: «Ti hočeš k birmi? Nevem, če bo kaj, ker raznašaš «Primorski dnevnik» in «Sočo». Vpišem te, ne vem pa, če bo kaj iz tega».

Otrok, ki je sin naše sovodenjske kolporterke se je vrnil domov in sporočil materi, kar mu je gospod kaplan povedal. Mati je hotela stvar razjasniti in je stopila h kaplanu. Gospod kaplan pa so vse ponovili, češ da kdor raznaša take liste ne more sprejeti zakramentov. Naj navedemo tudi, da so se gospod kaplan izrazili pred časom, da ne bo kolporterka imela cerkvenega pogreba.

To je krščanska ljubezen, ki jo sovodenjski kaplan gospod Brecelj toliko oznanja v cerkvi in pri nauku, katere pa do ljudi ne uporablja. Ima sicer vedno na razpolago dovolj argumentov, ko se gre za blatenje Jugoslavije, in tudi ko za prilika zanese v kako hišo ima vsa polna usta o terorju in lakoti, ki «vladata onstran meje». V šoli prepoveduje otrokom čitati Cicibana, ker je pohujšljiv list, in kdor ga čita si s tem išče prostor v peklu. Svojega Pastirčka pa vsiljuje vsem.

Res čuden je ta gospod kaplan, ki ne dovoli nikomur, da bi se spuščal v diskusijo, kakor se je to n. pr. zgodilo pred kratkim, ko ga je nekdo vprašal, kaj misli o vlogi belogardizma in vseh onih dubovnikov, ki so za časa Vojne bili krvniki in rablji.

Če gospod kaplan meni, da «Primorski dnevnik» in «Soča» ovirata prejem zakramentov, naj pomisli, da jih otrok raznaša po ukazu matere, ki za to nima dovolj časa. Ne vemo, če bo mali kolporter deležen svete birme, toda naše mnenje je, da prevzvišeni škof, ki je tako vnet v molitvi za vse one, ki so zatirali slovenski narod, ne bi mogel brez sramu položiti roke na lice slovenskega otroka.

Gospod kaplan iz Sovodenj naj pa premišlja in naj vzame v roke knjigo «belogardizem» in našel bo v njej marsikateri odgovor.

Natečaj

za uradnike v pokrajinskih zakladnih uradih traja do 16. junija

GORICA, 15. — Uradni list z dne 17. aprila 1952 je objavil ministrski odlok, s katerim je bil razpisan natečaj za 184 mest za uradnike skupine B v pokrajinskih zakladnih uradih.

Zadnji rok za predložitev prošenj je 16. junij.

Omenjenega natečaja se lahko udeležijo absolventi klasične, realne gimnazije ali trgovske akademije.

Prošnje je nasloviti na zakladno ministrstvo (Ministero del Tesoro, Direzione Generale del Tesoro), ali pa pristojnim finančnim intendancam.

Vas Lese v Vzhodni Beneški Sloveniji.

V DRŽAVI VATIKANSKE KRŠČANSKE LJUBEZNI

ŽALOSTNA USODA nekdaj znamenitega zvonika v Lesi

1797. leta so vaščani s težavo prepričali Napoleonove vojake, da niso zvonov pobrali. Leta 1948. pa je burja odnesla streho ter spremenila zvonik v obžalovanja vredno podrtijo. Oblasti ga nočejo popraviti

LESA, 15. — Vaška cerkev v Lesi je zaradi svoje lepe zgradbe in bogate notranje opremljenosti znana daleč naokoli. Tudi njen zvonik predstavlja posebnost, s katero se ne morejo ponašati vse beneške vasi: lep je in visok, da mu ga ni para v Rečanski dolini. Tudi njegovi zvonovi imajo svojo zgodovino. Stari so nad 200 let in jih je Napoleonova vojaka leta 1797 na prošnjo dedov pustila v zvoniku sicer bi jih uporabila za izdelovanje topov. Viri pravijo, da so predniki prosili Napoleonove poveljnike, naj jim pustijo zvonove, ker so najboljši branilci pred točo. Medtem ko so po drugih vaseh pobrali vse zvonove, so Napoleonovi vojaki zvonove v Lesah res pustili pri miru.

Leški zvonovi imajo lep in močan glas: njihova pesem odmeva čez hribe in doline in ob vsakem zejmu ali prazniku skličejo pred cerkev ljudi od blizu in daleč.

Kot smo že zgoraj povedali, tudi v Benečiji proti toči zelo radi zvonijo. To je pač stara navada, ki se je do današnjih dni ohranila iz časov, ko so ljudje slepo verovali v vraže in čudotvorno moč pritrkovanja.

Zadnja leta pa je začela leškemu zvoniku slaba presti. V noči od 24. na 25. julij 1948. leta je divjal velik vihar, ki je napravil kmetijam večmilijonsko škodo. Uničil je skoraj ves pridelek. Prav isti dan je tudi zvonik doletela nesreča, kakršne ne pomni, odkar stoji. Močan zračni sunek mu je namreč odnesel streho. Po tej veliki škodi in nesreči so ljudje pričeli razmišljati, kaj bi napravili, da bi zopet olepšali svoj vaški kras. Gradbenik je ugotovil, da bi takoj po nesreči lahko zvonik popravili z 200.000 lirami, sedaj pa pravijo, da bi niti milijon ne zadostoval. Med tem časom je namreč deževnica prala zvonikove zidove, povzročila gnitje lesa in napravila škodo, ki jo bodo vaščani v sedanjih okoliščinah le s težavo zmogli plačati. Ljudje obsojajo občinsko upravo, ker se ne briga, da bi zvonik popravila. Pozimi pravi, da so dela nemogoča, poleti pa se na popravilo ne spomnijo. Tako se stvar vleče že štiri leta in se bo prav gotovo še štiri, kar bo povzročilo na zvoniku novo škodo.

Take stvari se dogajajo v De Gasperijevi krščanski Italiji, kjer so na vseh ključnih položajih ljudje, ki v bistvu vodijo vatikansko klerikalno politiko.

J. P.

KRATKE VESTI iz beneških vasi

ST. LENART

Začetna dela na cesti so prekinili

Vaščani pozdravljajo željo avtobusnega prevoznega podjetja, da bi dnevno vzpostavilo dve vožnji

Cesto, ki pelje od vasi Cemur proti St. Lenartu in v Klodič, so pred dobrim tednom pričeli popravljati. V glavnem je bilo delo omejeno na zasipanje prometu škodljivih cestnih lukenj. Zanosili so veliko število brezposelnih, ki so upali, da si bodo prislužili nekaj denarja; vendar so dela po nekaj dnevih ustavili. Cesta je sedaj v polovičnem stanju in je bolj podobna izsušeni hudournikovi strugi kot pa prometni zvezi med številnimi beneškimi vasmi.

Tudi avtobusno podjetje, ki vzdržuje avtomobilske zveze, želi, da bi cesto čimprej in temeljito popravili, ker bi po njej napravilo dnevno od Klodica do Cedada dve vožnji, medtem ko opravlja sedaj samo enkratno pot, ki ne daje zaslužka za bencin in popravila avtobusa.

Ljudje pozdravljajo to željo, ker bi dvakratna zveza na dan omogočila hitreiše opravljanje njihovih poslov v Čedadu.

Fojda

V naši vasi so v prostorih Dopolavora ukradli 20.000 lir. Orožniki so aretirali Ceccona Enza in Topatigha Petra iz Cenebole. Ljudje dvomijo, da bi ta dva bila dejanska kradljivca, ampak gre verjetno samo za poizvedovanje.

Ažla

Ko je pred dnevi 55-letna Caterina Galanda, poročena Battaino šla po stopnicah v svoje stanovanje, jo je na zadnji stopnici obšla slabost. Nesrečna ženska se je zgrudila na stopnice in se po njih zavalila do spodnjega nadstropja. Domači so jo odnesli na posteljo in poklicali zdravnika, ki je ob svojem prihodu že ugotovil, da se je žena ubila. Pogreba se je udeležilo skoraj vse vaško prebivalstvo in dokazalo svojo veliko ljubezen do pokojnice. Mož pokojnice je učitelj in je več desetletij s pridom poučeval naše otroke. Sedaj je že nekaj let v pokoju.

Grmek

V neki vasi naše občine se je razširila na trtah nevarna bolezen. Dogodek je vzbudil med prebivalstvom veliko zaskrbljenost, ki se loteva tudi prebivalstva ostalih Nadiških dolin. Škoda je že v samem začetku ugotovitve precej velika. Ako to nesrečo dodamo k naglemu širjenju raka na kostanjih, potem si lahko ustvarimo približno sliko, kakšno bo stanje beneških Slovencev čez nekaj let, ako oblasti pri pokrajinski upravi ne bodo ob pravem času priskočili na pomoč, da zaščitijo pred uničenjem že itak skromne vire dohodkov.

Št. Peter Slovenov

Orožniki so ugotovili, da je neznanec 28. aprila napisal na nagrobni kamen Ivana Podreke na pokopališču St. Petra Slovenov besede, ki žalijo verski čut. Oblasti so takoj pričele raziskovati in so ugotovile, da je nekulturno dejanje storil 17-letni dijak Luciano Jussig iz tukajšnje vasi. Prijavili so ga sodnim oblastem zaradi blatenja državne vere in skrunjenja grobov. Jussiga, ki je učenec štpeterskega učiteljišča so izključili iz šole.

Rezija

Pred sodiščem se je morala zagovarjati 37-letna Ana Di Leonardo por. Colombo iz Rezije. Obtožena je bila kriva gozdnega požara, ki je nastal potem, ko je iz neprevidnosti in malomarnosti zažgala ločje na svojem zemljišču, ki je rastlo okoli sto metrov od bližnjega gozda. Plameni so brž zajeli tudi debla. Tako je bilo uničenih 16 dreves. Sodišče je Di Leonardijevo obsodilo na 1.500 lir denarno kazne in plačilo sodnih stroškov.

Skrb za delo v tujini dovede naše ljudi marsikdaj do grobih kršitev zakona. Poleg nedovoljenih prehodov državne meje sta te dni skušala dva Rezijanca iti legalno prekomeje, ki bi pa vendar zakon prekršila. Ponaredila sta namreč dovoljenje vojaškega urada, ki ga lahko dobijo prosilci potnega lista. Oba, in sicer 23-letni Livio Micelli in 41-letni Anton Valente sta se morala zagovarjati pred sodiščem v Tolmeču in ju oprostili, ker dejanje ni bilo kaznivo. Okrajni sodnik je priznal, da je bilo nedovoljeno dejanje storjeno zgolj zaradi iskanja dela.

Čedad

Cedadska policija je v nedeljo aretirala 31-letnega Alda Speccogno in 20-letnega Lea Poianiza, ker sta na javnem prostoru počenjala nemoralna dejanja.

Brdo

Ko je podjetnik Peter Lendaro s svojo balilla z evidenčno številko UD 8785 vozil po cesti proti Magnanu, je povozil mladega Maria Moschello. Sunek ga je vrgel po tleh. Zdravnik je ugotovil večje število manjših ran, zaradi katerih se bo moral zdraviti okoli dvajset dni.

Ljudje vedo o 48-letnemu industrijcu povedati to, da je pri vožnji zelo previden; vendar se zdi, da nesreče ni mogel preprečiti, ker mu je kolesar naenkrat prekrižal pot.

BORBA PROTI KOLORADSKEMU HROŠČU V BENEČIJI

Poljedelski inšpektorat naj ljudem da škropilo zastonj

Kmetje so revni in si ne morejo kupiti uničevalnih sredstev - Krompir je njihov glavni pridelek

Pokrajinski poljedelski inšpektorat v Vidmu je pozval vse poljedelce, naj se borijo proti koloradskemu hrošču, ki neverjetno uničujejo krompirjeve nasade v Beneški Sloveniji. Ta mrčes je zelo škodljiv, ker zarodi letno po dva do tri zarode.

Na lepakih pokrajinskega poljedelskega inšpektorata, ki so jih razposlali po beneških vaseh, piše, da je najboljši uničevalec mrčesa DDT in zato kmetom priporočajo, naj si ga kupijo pri pokrajinski poljedelski zadrugi ali pa v njenih podružnicah.

Popolnoma pravilno je, da poljedelski inšpektorat opozarja kmete na koristnost uničevalnih sredstev, vendar se zdi, da imajo ti ljudje premajo razumevanja za poznavanje razmer v Benečiji, kajti doslej še niso nobenemu kmetu povedali, kje naj dobi denar za nabavo teh sredstev. Za uničevanje koloradskega hrošča je treba precej denarja, saj porabijo za krompirišča, ki rasejo na približno enem hektaru zemlje, od 400 do 500 litrov raztopine. Poleg tega kmetje nimajo škropilnikov.

Zato pozivamo oblasti in zlasti pokrajinski poljedelski inpšektorat, naj preskrbi revnim beneškim kmetom potrebno orodje in jim omogoči brezplačno nabavo uničevalnih sredstev. To naj napravi v interesu beneških ljudi, da prepreči še večje gospodarske težkoče.

Borba proti koloradskemu hrošču je v Benečiji velike važnosti, ker je krompir glavni pridelek in vsakdanja hrana; s prodajanjem krompirja dobijo denar za plačevanje davkov; z njim služijo denar, da si lahko kupijo najpotrebnejše. Ako oblasti pri uničevanju koloradskega hrošča našim ljudem ne bodo priskočile na pomoč, si bodo morali oprtati nahrbtnike in zapustiti domačo grudo.

KINO

VERDI. 16.30: «Osvajalka», S. Hayward in S. Granger.
VITTORIA. 17: «Don Camillo», Fernandel in G. Cervi.
CENTRALE. 17: «Tolpa», R. Mitchum in L. Scott.
MODERNO. 17: «Jetnica nekih sanja», K. Hepburn.

Pretegnjene kite

GORICA, 15. — Danes je rešilni avto Zelenega križa pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia 15-letnega Filiputtija Daria iz Ul. Lunga 65. Filiputti si je pri igri pretegnil kite na levi roki. Ozdravel bo v nekaj dneh.

SEJA ODBORA POKRAJINSKEGA SVETA

Sklepanje upravnega značaja

GORICA, 15. — V torek zvečer se je na sedežu pokrajine sestal odbor pokrajinskega sveta na svoji redni tedenski seji. Pod predsedstvom odv. Culota so proučili številne točke dnevnega reda, ki so predvsem upravnega značaja. Odborniki so po kratkem posvetovanju sklenili, da ne bodo zahtevali nobenega jamstva za zakup raznih popravljalnih del na razpotju pri mostu v Zagraju; odobrili so popravljalna dela na sedežu tehničnega urada in na prefekturi, ki sta pokrajinska last gradiščanske občine. Pregledali so vprašanje prispevkov glede kmečkih podjetij, ki pripadajo pokrajinski umobolnici. Odobrili so razne sklepe o pokrajinskih uslužbencih, prispevke za razstavo v Krmnu in za letalski miting v Rončah, ki bo prihodnje poletje.

Na predlog odv. Culota je še odbor odobril izdatek 1.725.281 lir za razne dobave pokrajinski umobolnici, zavodu Duca d'Aosta, oskrbo motornih vozil ter nekatere potovalne dokaze.

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE
Leto 1951-52 Sezona VII

Danes 16. maja 1952 ob 21. uri gostovanje v BOLJUNCU na prostem z Držićevo komedijo
DUNDO MAROJE

V soboto 17. maja 1952 ob 21. uri gostovanje v DEVINU na dvorišču hiše st. 5 z Nušićevo komedijo
GOSPA MINISTRICA

V nedeljo 18. maja 1952 ob 21. uri gostovanje v DEVINU na dvorišču hiše st. 5 s Schurekovo komedijo
Pesem s ceste

GLASBENA MATICA V TRSTU
priredi
v ponedeljek 19. maja 1952 ob 21. uri v AVDITORIJU
Koncert KOMORNEGA ZBORA
Dirigent UBALD VRABEC

Vabila so na razpolago od 16. maja dalje v veži tiskarne v Ul. sv. Frančiška 20 od 10. do 13. in od 17. do 19. ure. V nedeljo je od 10. do 13. ure.

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI
TRIDNEVNI IZLET 31. maja in 1. in 2. junija v ZAGREB
Vpisovanje do 17. maja pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5 b - telefon 29243.

8. junija obisk
Postojnske jame
in izlet v Cerkno
Vpisovanje do 24. maja.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem organizacijam in njih predstavnikom, ki so spremljali na zadnji poti našega dragega soproga in očeta

Antona Gregoriča

in nam bili ob tej težki izgubi v pomoč in tolažbo.

Žalujoči: soproga, sin Nino in ostali sorodniki.

Trst, 15. maja 1952.

DOGODIVŠČINE SLABEGA SPIRITISTIČNEGA MEDIJA

Iz sodnijskih zaporov ponovno na zatožno klop

Opeharjeni upokojenec Rihar Romano je Carlija znova tožil zaradi protizakonitega odvzema lepe vsote denarja celo kolesa in zimskega plašča «s pomočjo duhov»

GORICA, 15. — V spremstvu orožnikov, ki so ga privedli iz zapora, je včeraj popoldne zopet sedel na zatožni klopi kazenske sodnije znani spiritist Lucijan Carli. Njegov tožitelj je bil zopet stari upokojenec Rihar Romano, ker mu je Carli «s pomočjo duhov», ki so se zbirali okrog trinožne mizice v Romanovem stanovanju, odnesel precej denarja. S tem denarjem, ki so ga «duhovi zahtevali za odrešitev Romanove duše» si je Carli privoščil marsikatero zabavo.

Včeraj se je bistroumni Carli moral zagovarjati, ker je Romana opeharil ne samo za denar, (za kar je bil že kaznova), temveč tudi za razne dragocene predmete, ki jih je zastavil v mestni zastavljalnici. Romano mu je za «svet», ki so mu ga dajali duhovi, in ko ni imel več belica pri sebi, izročil celo kolo in zimski plašč.

Na predlog javnega tožilca odv. Tonklija je okrajni sodnik dr. Vizzini spoznal Carlia za krivega vseh obtožb in ga obsodil na 9 mesecev zapora in plačilo 3000 lir globe. Poleg tega bo moral Carli povrniti škodo prizadeti stranki in plačati tožiteljevega zastopnika.

IZPRED SODIŠČA

Obsojen šofer mestnega avtobusa

Obsojen je bil pogojno na plačilo 17.000 lir

GORICA, 15. — Na zadnji razpravi sta se morala zagovarjati 20-letni Lucijan Masini iz Ul. Formica 17 ter šofer podjetja Ribi Chiapparin Emil. Oba sta bila obtožena, da sta 26. maja lani zakrivila nesrečo na vogalu Ul. Caprin in Solkanske ceste. Na tem ovinku sta namreč Masini, ki je vozil lambretto, na kateri je sedela 20-letna Angela Barile, in Chiapparin, ki je vozil mestni avtobus, iz neznanih vzrokov trčila. Na razpravi sta oba obtoženca dobila za krivdo drug drugega. V tem so ju vneto podpirali tudi njuni zagovorniki. Toda sodnik je krivdo nesreče prisodil Chiapparinu in ga obsodil na plačilo 17 tisoč lir globe pogojno. Masinija je oprostil z utemeljitvijo, da ni zakrivil dejanja.

Pogumen kolesar

Zaradi trebušnih bolečin je sredi noči pustil kolo sredi ceste in šel domov — Pošten najditelj ga je danes zjutraj izročil policiji, ta pa lastniku

GORICA, 15. — V Ul. P. Diacono je delavec Ivan Bigarini, ko je šel danes zjutraj na delo, našel sredi ceste moško kolo in ga odpeljal na policijo. Po nekaj urah so agenti javne varnosti izsledili pozabljivega lastnika. Dvainštirideset letni Ernest Kosovel iz Ul. Colombo 29 je na policiji izjavil, da so ga sinoči, ko se je po Ul. P. Diacono vračal domov, napadle hude bolečine v želodcu, zaradi katerih ni mogel nadaljevati poti s kolesom. Ker ni imel niti toliko moči, da bi ga spravil domov, ga je pustil sredi ceste na milost in nemilost tatovom, ki so zamudili ugodno priliko.

Podaljšan rok za prijavo družinskega davka

Zaradi gneče ljudi je zadnji dan nepreklicno 25. maj

GORICA, 15. — Goriško županstvo sporoča, da so, upoštevajoč gnečo davkoplačevalcev, ki so danes čakali pred davčnim uradom za vložitev prijave družinskega davka, podaljšali rok za vlogo prijav do 25. maja.

Obenem ponovno priporoča vsem davkoplačevalcem - zamudnikom, naj ne čakajo zadnjega dne.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Osvobodilna fronta je nastala, živi in deluje v korist vseh Slovencev

Volilni govor tov. dr. Jožeta Kosovela, kandidata Slovansko-italijanske ljudske fronte na radiu Trst II.

Vsakdo izmed nas se mora jasno zavedati, da so te volitve politično zelo važne, kajti pri teh volitvah, ki naj bi dale občinam upravne organe, zato da bi se ti bavili z občinskimi zadevami, prihajajo jasno do izraza politične težnje različnih strank. Mi volitvam sevda odrekamo plebiscitarni značaj, ker ne bodo prikazale jasne slike tukajšnjih potreb, prilik in mnenj. Volili bodo tisoči in tisoči takih ljudi, ki niso Tržačani, ki nimajo tukaj ničesar iskati, katere je bila Italija preselila v te kraje, da spremeni umetno in nasilno narodnostni sestav tega ozemlja in kateri so se po vojni zopet naravno preselili v svoje kraje. Volili bodo taki, ki so od drugod prihrumeli in privršali semkaj. Mnogo naših ljudi pa ne bo moglo dati izraza svojim zahtevam, kljub temu da so tu doma, da so njihovi predniki že stoletja tu živeli. Volilni zakon je bil proti duhu in črki mirovne pogodbe, do katere je prišlo, ker so tako zahtevale dejanske prilike, razširjen na to ozemlje iz Italije, prav gotovo v škodo Slovencem. Pred prvo svetovno vojno smo postali tržaški Slovenci iz lastnih moči gospodarsko in politično močni in smo se vedno bolj po prirodnih zakonih krepili. Toda vse to je začela rušiti že pred fašizmom Italija in do kraja nam je naše ustanove uničil in ugrabil fašizem. Tega, kar se ne dela pri domačih živalih, da bi se jim menjavala tista imena, s katerimi jih pri delu prijateljsko kličemo, so storili pri ljudeh, ko so jim spremenili že stoletja žive poštene priimke. Zaradi premnogih takih in podobnih dejstev in zaradi mnogih razlogov, ki se ne tičejo samo tržaških Slovencev, nočemo več Italije.

Londonsko mešetarjenje ustvarja tu pri nas zopet ugodna tla za fašizem in pospešuje iz dneva v dan vedno večji pohlep italijanskega iredentizma. Naši ljudje vedo, da državniki v svoji kratkovidnosti ustvarjajo na našem ozemlju nemir, ki prav gotovo ne more služiti miru in mirovnim prizadevanjem vseh ljudstev. Odgovorni za to so ti državniki. Zaradi odpora proti krivicam, ki jih vsi čutimo in nosimo v sebi in kateremu hočemo dati izraza, je položaj Slovansko-italijanske ljudske fronte danes prav gotovo veliko boljši, kot je bil 1949. leta, kar nam dokazujejo vsakodnevni dogodki v tej volilni borbi.

Cilji in nameni Slovansko-italijanske ljudske fronte, katere bistveni sestavni del je Osvobodilna fronta slovenskega naroda, so jasni, čisti, pošteni in iskreni. Prvi zarodki prizadevanj Ljudske fronte segajo med našim narodom že daleč nazaj v preteklost in so prišli dejansko do izraza v naši narodnoosvobodilni vojni, ko je edino Osvobodilna fronta lahko povezala res vse Slovence, da se uprejo nasilju in in da se borijo za življenje svojega naroda. Na našem ozemlju je našla ta borba naše ljudi duševno pripravljene. Ljudska fronta se dejansko bori za vzvišena človečanska načela, za socialne pravice, proti zatiranju, za enakopravnost ljudi in narodov, za medsebojno strpnost, spoštovanje in bratstvo med narodi. Bori se z vso neposrednostjo, doslednostjo, vztrajnostjo, borbenostjo in najbolj učinkovito za enakopravnost slovenskega naroda na tem ozemlju. Učinkovito uveljavlja vaše glasove. Najbolj učinkovito in najobsežneje postavlja narodnostna in politična vprašanja na vseh področjih življenja našega naroda in brezkompromisno ter žilavo in neustrašno se vedno in povsod bori za to, da bi bili zaščiteni slovenski socialni, narodnostni, gospodarski, kulturni in politični interesi. Njeno delo ni od danes, njena tradicija je povezana s krvavo borbo in žrtvami in z vso pravico vidi v bazoviških žrtvah, v openskih talcih, v talcih iz Ulice Ghega, v vseh žrtvah svoje vzornike, svoje duhovne voditelje in upravičena je verjeti, da bi se danes borili na njeni strani.

Kdo je bolj kot naš dosedanji mestni svetovalec in nosilec liste Ljudske fronte dr. Jože Dekleva, kdo je z večjo vnemo, z večjo vztrajnostjo, brezkompromisnostjo zastavil svoje sile za uveljavljenje enakopravnosti Slovencev, za vse naše pravice, za vse pravice našega delavca, kmeta, ribiča, obrtnika, uradnika, delovnega človeka itd., za vsakega Slovenca, torej za slovenstvo, za naše šolstvo, za našo kulturo, gospodarstvo, bodisi na sejah mestnega sveta bodisi z najrazličnejšimi intervencijami.

Od vsega začetka si je Osvobodilna fronta prizadevala, da zopet postavi na noge naše kulturne ustanove. Slovensko narodno gledališče, prosvetne ustanove, Narodno in študijsko knjižnico, glasbene ustanove, stanovska in gospodarska združenja, znanstveni tisk in to se ji je posrečilo. Storila je to, da poživi v slovenskem človeku vse one prvine slovenstva, ki jih mora vsak slovenski človek čutiti v sebi, da ga duhovno izoblikuje in okrepi in da mu da materialne možnosti tega izoblikovanja. Storila je to v korist vseh Slovencev, torej v korist slovenstva. Osvobodilna fronta kot sestavni del Ljudske fronte je najtesneje povezana z matično domovino Jugoslavijo, katera nas je vedno podpirala in katera je v času londonskega mešetarjenja podprla naše težnje in se jasno in nedvoumno izrazila, da se mora ustanoviti Svobodno tržaško ozemlje na podlagi mirovne pogodbe in da morata predvsem obe sosedni državi jamčiti obstoj tega ozemlja. Osvobodilna fronta si tudi prizadeva, in uspešno prizadeva, za duhovnokulturno povezavo z našim matičnim narodom, s katerim smo mi tukajšnji Slovenci isto. S pomočjo Osvobodilne fronte so se lahko vršila gostovanja naših umetnikov in umetniških skupin, naših upodabljajočih umetnikov, naših znanstvenikov iz Jugoslavije in gostovanja naših umetniških ustanov in skupin v Jugoslaviji, kar je naravno in samo ob sebi razumljivo, ker po našem narodnostnem telesu se pretaka ista kri. In vse to brez vsakega pridržka v korist vsakega Slovenca in zato slovenstva sploh. Jugoslavija je naša branilka in vsako sovražno razpoloženje proti naši matični državi slabi to pomoč in nam škoduje. Zaradi tega nam bo tudi jasno, da je zmotno, škodljivo in da utegne postati tudi nevarno ter da se ne ujema z resničnimi dejstvi, skušati vzbuditi videz, da bi le oni glasovi, ki bi bili oddani kaki listi, ki je samo slovenska, prišli v poštev za slovenstvo ali da bi samo ti služili izrecnim slovenskim koristim in slovenskemu narodnostnemu stanju in njegovi ugotovitvi.

Slovenski volivci, slovenske volivke, vedite pa, da bi vsak Slovenec, ki bi glasoval za kominformovsko listo, glasoval za Italijo, kajti senator Pastore je zapisal v kominformovsko revijo «Vie Nuove», da je rimsko zunanje ministrstvo prav storilo, če je leta 1949 prištelo glasove kominformovske liste v Trstu italijanskim glasovom in da je zasluga KPI, če se tržaško delavstvo bori za italijanstvo Trsta. Takih in podobnih izjav je nešteto.

Delavci, ki hočejo glasovati za delavske interese, bodo glasovali za Ljudsko fronto, ker sta Vidali in njegovo vodstvo jasno dokazala s pristankom k šovinističnemu stražiku, ki je hotel prikazati pripadnost tega ozemlja k Italiji, in z mnogimi drugimi njihovimi izjavami, da hočeta spraviti Trst pod Italijo in da ga delavski interesi nič ne brigajo. Izjave jugoslovanskih državnikov, da je Jugoslavija za ustanovitev Tržaškega ozemlja, so jasne in nedvoumne, medtem ko igrajo kominformovci dvojno igro: eno govorijo za Italijo in drugo za Trst in v Trstu samem zopet eno za svoje italijanske pristaše in drugo za svoje slovenske pristaše, kateri vsi pa hočejo svobodni Trst.

Indipendentistične skupine ne morejo in ne bodo mogle zaradi svojega sestava, svoje prekratke tradicije, svoje premalo dejavne in množične borbenosti s tako intenzivnostjo kot Ljudska fronta uveljaviti slovenske zahteve in slovenske glasove za Svobodno tržaško ozemlje, za slovenske narodnostne pravice in socialne pravice slovenskega delovnega ljudstva. Zato bi postali slovenski glasovi oddani tem skupinam za slovenstvo neučinkoviti.

Zato bomo 25. maja volili za zvezdo s helebardo za tisti znak, ki je na glasovnici na levi strani, na tretjem mestu od zgoraj navzdol, ker se zavedamo, da bomo tako zaustavili fašizem, ki si utvarja pot, da bo ponovno prav v Trstu. kot že nekoč, dvignil svojo uničujočo bakljo, da si z lastno borbo ustvarjamo svojo bodočnost, da je od naše odločne borbe odvisno naše življenje, naša rast in razvoj resnično svobodnega Tržaškega ozemlja.

USPELO ZBOROVANJE LF V BAZOVICI

Včeraj je bilo v Bazovici že drugo zborovanje Slovansko italijanske ljudske fronte, katerega so se udeležili številni vaščani, ki so pozorno in s čestim ploskanjem spremljali izčrpen govor tov. *Draga Pahorja* in kandidata LF tov. *Cuccolija*, ki je prinesel pozdrave tržaških delavcev.

Zborovanje je otvoril domačin Miro Ferfolja, ki je predal besedo prvemu govorniku tov. Pahorju. Ta je izčrpno obdelal program Ljudske fronte. Poudaril je predvsem njegove principielne osnove v odnosu do tržaškega vprašanja, do slovenskega narodnostnega vprašanja in do bratstva med narodi, ki je osnova za vsakršno uspešno borbo na STO proti italijanskemu imperializmu in kominformizmu. Tov. Pahor je dalje prikazal težke in daljnosežne posledice protizakonitih londonskih sklepov ter zaslugo Jugoslavije, da niso ti sklepi za slovenski življ na STO še težji.

Za burno pozdravljenim govorom tov. Pahorja je govoril tov. Cuccoli v imenu tržaških delavcev, ki se skupno s slovenskim življem borijo za to, da se Italija nikoli več ne vrne v naše kraje.

Po njegovem govoru je bila sprejeta resolucija, v kateri Bazovci najodločneje protestirajo proti sklepom londonske konference, ki grobo kršijo določila mirovne pogodbe in izročajo vso civilno upravo v angloameriški coni STO tisti imperialistični Italiji, ki smo se je sami v NOB iznebili... Te sklepe smatrajo prebivalci Bazovice za odkrito podpiranje italijanskega imperialističnega pohlepa no naši zemlji in za neprijateljsko dejanje vlad V. Britanije in ZDA proti demokratičnemu prebivalstvu Trsta, ki se je v krvavi vojni proti fašizmu borilo na strani zaveznikov. Prebivalci Bazovice izjavljajo, da bodo zvesti svojim padlim vztrajali v borbi proti sklepom londonske konference ter proti ponovnemu vstajanju zločinskega fašizma.

Kolikor več pravic je Italija dobila, toliko manj pravic je ostalo za jugoslovansko prebivalstvo in vse demokrate Trsta

Z londonskim sporazumom tržaško vprašanje ni bilo pokopljeno z dnevnega reda. Nasprotno, šele sedaj si ga jugoslovanska javnost zastavlja v celoti ter opazuje z ostrim merilom svojega ogorčenja vse vidike tega problema v njegovi najnovejši fazi.

Navajeni smo, da dejstva cenimo po tistem, kar so, a ne po tistem, kakor jih nekdo hoče pobarvati. Zato tudi londonske razgovore za našim hrbtom na način in z metodo, s katero so jih izvajali njihovi klientelji, ocenjujemo kot dejanje, ki je naperjeno proti našim interesom.

«Visoka politika» ni za nas tako neznana in nova, da bi se lahko dali prevarati pomirjujočim izjavam sodelavcev londonskih enostranskih razpovorov. Gre za naše, ne njihove nacionalne koristi. Jugoslovani so, prav zaradi zgodovinskega izkustva, ki ga imajo, zelo občutljivi za vse tisto, kar zadeva njihove pravice.

Naj bo enkrat za vselej jasno, da nihče, poudarjamo n i h č e nima pravice, da na našo škodo daje in obljublja drugim to, kar je naše, da daje in obljublja nekaj, kar je del nekih interesov. A dejstvo je, da so brez nas odločevali z Italijo o Trstu, dejstvo, ki vsiljuje mnogo razmišljanj in mnogo zaključkov, ni edino, proti kateremu mi glasno, odločno in iz svojih najglobljih narodnostnih občutkov protestiramo.

Mnogo krivice se je nabralo. Enostranski sodniki so prinesli nepravične odločbe proti nam in nam za hrbtom. Privlekli so Italijo v Trst in ji dali tiste pravice, ki ji jih je odrekla tudi mirovna pogodba. In to celo tista pogodba, ki ni računala z jugoslovanskimi narodnimi težnjami in pravicami, o jugoslovanskem življu, o jugoslovanski krvi, ki je bila prelita za osvoboditev proti tlačiteljem. Med drugimi tudi rimskim!

To pa še ni vse. Kolikor več pravic je Italija dobila, toliko manj pravic je ostalo za jugoslovansko prebivalstvo in vse demokrate Trsta. Skorenj

GLAS JUGOSLAVIJE po londonski konferenci

ki je med dvema vojnama gazil to mesto, so rehabilitirali. Prav nič čudno ni, da mu je to dalo povod, da še enkrat izrazi svoje prepričanje, da je Trst samo izhodna točka, bunker, iz katerega bo nadaljeval svojo ekspanzijo dalje k novim (pravzaprav starim) ciljem. Dejstvo je, da niti gospod De Gasperi, niti njegov tisk vseh iredentističnih barv ne bi londonskega sporazuma tolmačili prav na tak način — če bi jim značaj tega sporazuma, ki so ga v okviru londonskega razgovora dobili, ne dajal pravice, da upajo. Prav to, da niso demantirali te rimske verzije o londonskem sporazumu ni nič drugega, kot potrdilo takega našega zaključka.

V Londonu so ohrabrili zgodovinsko rimsko osvajalno linijo do Balkana! Rim je ponovno začel odkrito upati na cono B, Istro, Dalmacijo. In to je šele začetek obnove njegovih apetitov tudi po Albaniji, tudi po Grški, tudi po drugih ozemljih, po katerih je hrepenel «imperij» na steklenih nogah.

Ta navdihnjenja niso mrtva. Ona zastrta čakajo, da se razžive v vetru diplomatske igre ocen in popuščanja ocen, pogodb na tuj račun za zaprtimi vrati in naraščanja starih črnosrajčnih tradicij.

Ne strašimo se teh teženj, toda one obstajajo in s tem grozijo mednarodnemu sodelovanju, v katerem živi vsa moč fronte napadalnosti, vsa moč miru in njegove obrambe.

«Dobili smo torej — vzklika rimski «Tempo» skupaj s svojim predsednikom vlade — ključne položaje v Trstu, s katerih lahko napredujemo. Treba je čakati, da se spremene odnosi med dvema deželama, pa se lahko dosežejo še širši cilji. Če se ne spametujejo na jugoslovanski strani, imamo pravico, da pričakujemo spremembo političnih direktiv Londona in Washingtona. Italija ima pravico na to, ker je zavezniška sila in zato je potrebno, da pride prej na vrsto kot Beograd v proučevanju in računih zapadnih sil.

Naj so to grožnje, ocene, poskusi imperialističnega pritiska ali kar koli od tega — Jugoslavija, takšna kakršno so spoznali, mirno odgovarja, da «imamo tudi mi dirkalnega konja» in da se ne splača brusiti zob na nečem, na čemer si jih bodo gotovo zlomili.

Treba je, pravijo, da pridejo prej na vrsto kot Beograd. Zakaj niso tekmovali, da bi pred Beogradom, pred Jugoslavijo vstali proti fašizmu, da v vojni pred Beogradom, pred Jugoslavijo pokažejo, kako so na strani zaveznikov? Toda to je postransko vprašanje in o tem naj razmišljajo tisti, ki sedaj žele koketirati z anemično in bankrotirano rimsko megalomanijo in ji darovati tisto, kar jim ne pripada, a vse na škodo Jugoslavije, svojega zaveznika iz vojne.

Jugoslovanska javnost, in to pomeni mnogo milijonov odločnih, močnih, nacionalno in socialistično zavestnih borcev, je odgovorila in odgovarja. Toda, če bo treba, bo odgovorila na isti način, vsem ki so segali, ki segajo in ki mislijo posegati po jugoslovanskih pravicah in jugoslovanskem ozemlju!

Naj se rimski predsednik vlade in vsi njegovi zastavonoše od informbirojevskih do ultrafašističnih, zavedajo, da ni dovoljeno razgovarjati se z Jugoslavijo z jezikom, s katerim je govoril Mussolini in ki je bil končno usoden za vse tiste, ki so sledili njegovim zahtevam. Tisti pa, ki namigujejo italijanskim osvajalnim zahtevam na Balkanu in jih postopoma podpirajo, kot je to najnovejše o Trstu, naj vedo, da je Jugoslavija prijatelj svojih prijateljev, toda tudi jekleni borec, odločen da do kraja brani in ubrani svoje pravice.

Z velikih demonstracij v Kopru proti sklepom londonske konference

„Lastna hvala, cena mala"

ali odgovor na slavospev „Dela" o „zaslugah" vidalijevskega župana Lovrihe v dolinski občini

Pred volitvami smo, pa si je dolinski župan Lovriha izmislil, kako lepo bi bilo, če bi mu naredili ob zaključku njegovega županovanja lep slavospev v kakšnem kominformističnem glasilu. Mišljeno — storjeno. Ta slavospev se je pojavil v zadnji številki «Dela» ter nosi naslov «Občinska uprava v Dolini je lahko ponosna na svoje delo». Boljšega si Lovriha sploh misliti ni mogel, saj pravi članek, da je dolinska občina «napravila več, kot vse njene prednodnice skupaj».

Odveč bi bilo poudarjati «zasluge», ki jih imajo dolinski župan in z njim vred njegova večina za dolinsko občino — prebivalci te občine jih najbolje poznajo ter bodo svoje mnenje o delovanju sedanje občinske uprave izrazili tudi pri sedanjih upravnih volitvah. Našteti bi jih pa hoteli le nekaj, da osvežimo spomin vsem tistim kominformistom v dolinski občini, ki so pri zadnjih volitvah oddali svoj glas za kominformistično stranko trdno prepričani, da so besede in obljube kominformističnih voditeljev gola resnica.

Predvsem se hočemo ustaviti pri trditvi, ki jo omenjeni članek navaja in sicer, da so vse predloge za «velika dela izdelali in predložili svetovalci skupine SIAU, ter da gre tudi njim iskrena zahvala». «Žalostno pa je dejstvo», nadaljuje članek, «da ne moremo zabeležiti nitj enega konkretnega predloga s strani svetovalcev opozicijskih skupin. Ti so kvečjemu rovarili proti koristnim in pametnim predlogom in sklepom večine».

Res je, da kominformisti že toliko časa lažejo, da že sami sebi verujejo; toda menda si vendar ne mislijo, da so vsi občani slepi in gluhi ter da se za delovanje občinskega sveta prav nihče ni zanimal. Komu pa danes še ni jasno, v kakšnem vzdušju so se vršile seje občinskega sveta, na kateri je imel glavno besedo le župan Lovriha (niti svetovalci njegove stranke ne) ki je po mili volji ukazoval, psoval in grozil vsakomur, ki se z njegovo umazano politiko ni strinjal? Kdo ne ve, kako se je župan Lovriha obnašal do svetovalcev manjšine, katere je po cele ure psoval s «titofašisti» itd. ter striktno odbijal vse njihove predloge, pa čeprav so bili še tako potrebni in za občino zelo koristni?

Danes si upa Lovriha (oziroma članek, ki ga je Lovriha naročil) trditi, da niso svetovalci opozicije postavili prav nobenega konkretnega predloga ter da je bilo vse, kar so naredili v dolinski občini, storjeno po zaslugi kominformistov; Lovriha dobro ve, da laže ter da je bil prav on vedno tisti, ki je vse predloge opozicije odbil, jih ožigosal za «politične špekulacije» ter svetovalce ob vsaki taki priliki «nagradil» z njemu lastnimi izrazi.

Članek pravi, da «titovci» niso dali nobenega konkretnega predloga ter da so «kvečjemu rovarili proti koristnim in pametnim predlogom večine». Kako pa je bilo potem s predlogom, ki so ga predložili prav svetovalci Ljudske fronte v zvezi z ustanovitvijo slovenske industrijske šole v Dolini? Ali se župan Lovriha ne spomni, kako je takrat napadel naše svetovalce ter imenoval njihov predlog «politično špekulacio?» In ko so predstavniki Ljudske fronte poslali svojo delegacijo na šolske odgovorne oblasti, da bi šolo vendarle odprli ali niso dobili odgovor, da bi bila šola že lahko otvorjena, če bi dolinska občina poslala proračun glede stroškov v zvezi z delovanjem te šole? Kdo je torej oviral uresničitev zahteve, ki so jo postavili predstavniki Ljudske fronte in so jo celo šolske oblasti, ki sicer tako nerade ugodijo zahtevam slovenskih prebivalcev, tudi ugodile? Po naše pomeni to — delovanje v škodo interesov dolinskih občanov — če ga kominformisti imenujejo drugače, potem jim seveda ni pomoči.

Tudi na resolucijo v zvezi s slovenskimi, oziroma dvojezičnimi napisi za naše vasi naj se Lovriha in njegovi pristaši spomnijo. Na občinski seji so takrat razpravljali o preimenovanju nekaterih ulic v Dolini, ki nosijo imena, kot «Via Roma» itd.; predstavnik Ljudske fronte je s tem v zvezi postavil predlog, naj bi uvedli v naše vasi tudi slovenska imena naših krajev. Takrat je Lovriha ta predlog odločno odbil ter izjavil, da bo o tem že odločal ožji odbor sam.

In potem še predlog v zvezi z vaško hišo v Mačkovljah, ki so ga prav tako postavili predstavniki Ljudske fronte in ki so zahtevali, da se omenjena hiša vrne zopet 52 kmetom omenjene vasi, ki so nieni lastniki. Takrat je Lovriha predlog odbil in izjavil, da je hiša zapisana na občino, ki tudi plačuje vse davke ter s tem pokazal, da odobrava fašistične zakone.

Tako bi lahko našteli nič koliko predlogov ter s tem pobili nesramno trditev omenjenega članka v «Delu». Toda kaj bi naštevali Lovrihi in njegovim pristašem, ko pa vemo, da so tudi njim vsi omenjeni predlogi poznani ter da lažejo samo zato, ker je to še edino sredstvo, ki jim je v sedanji volilni kampanji, ko se jim tla izmikajo pod nogami, ostalo.

Ko se že hoče Lovriha hvaliti, kaj vse je za dolinsko občino storil ter da je sedanja občinska uprava naredila več kot vse njene predhodnice skupaj, bi hoteli omeniti še to: ali je občina to storila s svojimi denarnimi sredstvi, ali pa jih je naredila le zato, ker je dobila na razpolago vsote in tudi posojila, s katerimi je vsa «velika» dela lahko uresničila? Če bi morala pokazati, kaj je naredila iz svojih sredstev, bi bila tako «velika» dela bolj majhna. To smo hoteli le v toliko omeniti, ker so namreč tržaški kominformisti očitali tržaškemu županu, da se hvali za dela, ki jih je naredil s sredstvi, ki mu jih je dala na razpolago ZVU. Če torej tukaj takšno hvalisanje kritizirajo, zakaj dopuščajo, da se njihov župan hvali s tem, kar je lahko naredil z denarjem, ki ga je prav tako prejel? Kominformisti so pač mnenja, da je njim dovoljeno vse in da lahko v predvolilni kampanji lažejo in se hvalijo, kolikor pač morejo.

Ker omenja članek da je bila elektrika napeljana v vse okoliške vasi, bi hoteli kominformiste vprašati: kaj pa Botač ne spada v dolinsko občino? Tam namreč do sedaj še ni bilo elektrike. Če govorijo že o vseh vaseh, potem naj bodo kominformisti vsaj bolj previdni.

Članek tudi pohvali, da so bile zgrajene v Domju, Boljuncu in Dolini občinske hiše, ne pove pa, da v njih stanuje le manjše število družin iz te občine ter da so vse ostale družine esulov ali pa italijanske družine (to v slovenski občini).

Tudi vodovodna napeljava, trdi članek, je bila že povsod napeljana — sedaj jo bodo napeljali samo še v Gročano, Drago in na Pesek. Kaj pa na prebivalce Prebenega so kominformisti pozabili? Ali se ne spominjajo, kako so morali preteklo poletje s kamionom voziti vodo na Prebeneg, ker je niso imeli v omenjeni vasi niti toliko, da bi jo dali živini?

O športnem igrišču v Boljuncu ve članek tudi dosti lepega povedati; ne pove pa, da ga je občinska uprava popravila in uredila samo zato, ker je vedela, da bo s svojim glasovalnim strojem zagotovila to igrišče edinole svojim športnim društvom ter da bo s tem vsem ostalim športnim društvom delovanje na tem igrišču prepovedano.

Moramo priznati, da je bil Lovriha zelo aktiven, kadar je šlo za politična vprašanja, ki z delovanjem občine niso imela nobene zveze. Govoril in kričal je o «borbi za mir» o «ustanovitvi Svobodnega tržaškega ozemlja» o «spoštovanju določb mirovne pogodbe», pri tem pa pozabljal, da občanom ni neznano, kaj je govoril Vidali v Italiji o Trstu, kakšno je resnično stališče kominformistov do tržaškega vprašanja in kakšna je «borba» kominformistov za mir.

Lovriha se je rad pohvalil, kaj vse je storil za dolinsko občino in to poudarja tudi članek, ki smo ga v začetku omenili. Toda naj vpraša Lovriha celo svetovalce svoje stranke, če so o resničnosti teh hval tudi prepričani — morda bo pa dobil odgovor, ki ga je dal eden izmed njegovih svetovalcev, ko je izjavil, da glasuje za predloge večine samo zato, ker jih pač glasuje večina svetovalcev, čeprav ni prepričan, da so v korist dolinskega prebivalstva.

«Lastna hvala, cena mala» pravi star slovenski pregovor in tega se bo prav gotovo spomnil tudi Lovriha, ko bo prejel na bodočih upravnih volitvah «zahvalo», ki si jo je za svoje delovanje res zaslužil.

Kakšna bo nova italijansko-anglo-ameriška uprava

Londonski sporazumi predstavljajo grobo kršitev mirovne pogodbe in ne upoštevajo interesov ter želja tržaškega prebivalstva

Priložena tabela o funkcijah, ki jih bodo po londonskih sklepih imeli italijanski uradniki je dovolj zgovorna in skoraj ne potrebuje več pojasnil. Vender bi radi posebej poudarili nekatere bistvene razlike med dosedanjo anglo-ameriško vojaško in novo praktično civilno italijansko in malo zavezniško upravo.

1. Pred londonskim sporazumom je upravljalo razne urade in oddelke: 15 britanskih oficirjev, 13 ameriških in 4 italijani. Po londonskem sporazumu bo upravljalo: 6 Britancev, 5 Amerikancev in 21 Italijanov. Razmerje se je spremenilo z 28 proti 4 na 11 proti 21 v korist Italije.

2. Vendar to še ni najvažnejša razlika. Vsi ti funkcionarji so bili do sedaj postavljeni od Zavezniške vojaške uprave, ne da bi imela svoje prste vmes italijanska vlada. Oni so bili odgovorni edino ZVU, ki je po mirovni pogodbi edina odgovorna za upravljanje cone «A» Tržaškega ozemlja. Odslej pa bodo ti funkcionarji odgovorni v enaki meri italijanski vladi. Italijanska vlada bo predlagala vse te funkcionarje in se bo funkcija komandanta cone spremenila v formalno potrditev izbranih ljudi. Italijanska vlada bo lahko tudi «neposlušne» odpoklicala (beri: One, ki jim bodo mar interesi Trsta).

3. Da bo mera krivic polna je v sporazumu odločno napisano, da so lahko ti funkcionarji samo ITALIJANI. Torej niti tržaški elementi ne, kje pa da bi bili Slovenci. Sicer pa bi bilo iluzorno misliti, da bo šovinistična rimska vlada predlagala (točneje postavila) ljudi, ki ne bi delali v interesih Rima.

Če upoštevamo vse te pripombe in zlasti, če upoštevamo, da bo italijanska vlada posredno upravljala nekatere najvažnejše oddelke javne uprave, kot so uprava za notranje zadeve in celotno gospodarstvo, nam postane jasno, da bo Italija praktično soudeležena v upravi Trsta. To toliko bolj, ker bo pri komandantu ZVU nastavljen poseben italijanski politični svetovalec, ki bo imel iste pravice, kot jih imata britanski in ameriški.

Praktično imamo od sedaj opravka z ITALIJANSKO-ANGLOAMERIŠKO upravo.

To pa je v izrecnem nasprotju z mirovno pogodbo in sicer z členom 1. priloge VII., ki pravi:

«...Do nastopa guvernerja bo Tržaško ozemlje ostalo pod upravo vojaških poveljstev v njihovih conah».

Londonski sporazum pa ni samo v odkritem nasprotju s črko in duhom mirovne pogodbe, temveč je še v večjem nasprotju z osnovnimi interesi tržaškega prebivalstva. Nekdo je zelo dobro pripomnil, da kadar se samo zasliši beseda Italija že zasmrdi po odpustih in po brezposelnosti. Tokrat celo sam sporazum predvideva odpuste.

Novi uradniki dirigirani iz Rima in direktno odvisni od italijanske vlade bodo še v večji meri, kot so ilegalno že do sedaj, vodili vso upravno in gospodarsko politiko v interesih italijanske korumpirane oligarhije. Tržaški interesi so pa diametralno nasprotni italijanskim. To praktično pomeni nov udarec tržaškemu prometu, industriji, celotnemu gospodarstvu, kulturnemu in političnemu življenju.

DOSEDANJI SESTAV ANGLO-AMERIŠKE VOJAŠKE UPRAVE	ITALIJANSKO ANGLO-AMERIŠKA UPRAVA
KOMANDANT CONE pri njem sta: britanski politični svetovalec ameriški politični svetovalec	***BRITANSKI IN AMERIŠKI FUNKCIONARJI:*** **KOMANDANT CONE** pri njem so: britanski politični svetovalec ameriški politični svetovalec italijanski politični svetovalec
gen. direktor za civilne zadeve Generalni direktor (am.) Namestnik generalnega direktorja (brit.) Izvršni direktor (am.) Departman za pravne zadeve (am.) Urad za obveščanje javnosti (am.) Departman za javna dela (it.)	neposredno od poveljnika cone so odvisni: Urad za pristanišče Urad za obveščanje javnosti Departman za javno varnost Departman za pošte in telef. zveze Departman za pravne zadeve Urad za vojaška dovoljenja
Direkcija za notranje zadeve Direktorat za notranje zadeve (am.) Departman za notranje zadeve (brit.) Departman za socialno pomoč (am.) Departman za javno varnost (brit.) Urad za zdravstvo (it.) Urad za vojaška dovoljenja (am.) Urad za vzgojo (it.)	**Direk. za finance in gospodarstvo** Direktorat za finance in gospodarstvo (am.) Departman za finance (brit.) Departman za pošto in telef. zveze (brit.) Departman za proizvodnjo (brit.) Departman za javna dela (am.) Departman za trgovino (brit.) Departman za promet (brit.) Departman pristaniške javnosti (brit.) Urad za kmetijstvo in ribolov (it.) Urad za industrijska posojila (am.) Urad za železniške prevoze (brit.) Urad za ceste in avtomobilske prevoze (brit.) Urad za civilne prevoze (brit.) Oddelek finančne straže (am.)	***ITALIJANSKI FUNKCIONARJI:*** **Vrhovni direktor** od njega je neposredno odvisen Departman za delo **Direkcija za notranje zadeve** Direktorat za notranje zadeve Departman za notranje zadeve Departman za socialno pomoč Departman za zdravstvo Departman za vzgojo
	Direk. za finance in gospodarstvo Direktorat za finance in gospodarstvo Departman za finance Departman za proizvodnjo Departman za javna dela Departman za trgovino Departman za promet Urad za kmetijstvo in ribolov Urad za industrijska posojila Urad za železniške prevoze Urad za ceste in avtomobilske prevoze Urad za civilne prevoze Finančne straže

Pred novim koncertom Komornega zbora

Letos poteka osmo leto od ustanovitve tržaškega Komornega zbora. Od skromnega kvinteta, ki se je v poletju l. 1945 oglašal v slovenskih oddajah tržaške radijske postaje, se je komorni zbor s časom razvil v naš najboljši pevski ansambel, sicer komornega značaja, zato pa toliko kvalitetnejši. Predolgo bi bilo naštevanje nastopov v radijskih postajah Trsta in Kopra, javnih koncertov in gostovanj v Jugoslaviji. Toda enoglasno lahko trdimo, da je ansambel opravil na tem, še danes tako ogroženem slovenskem ozemlju, silno važno nalogo. Ne bomo podcenjevali pomena ostalih pevskih zborov Trsta in okolice, kajti tudi oni vrše važno kulturno poslanstvo v svojem kraju, prepričani pa smo, da bi razen Komornega zbora prav gotovo nihče ne mogel opraviti toliko dela.

V teh letih je prišlo tudi med člani Komornega zbora do sprememb, često je obstajala tudi nevarnost, da bi se zbor razšel (kakor se je to zgodilo tolikim drugim ansamblom), toda čut odgovornosti do visokega poslanstva, ki ga zbor vrši, je prevladoval in vplival na nadaljnji obstoj. Da ima pri tem veliko zaslugo njegov dirigent Ubald Vrabec, je nedvomno, kajti njegova umetniška osebnost je najboljše jamstvo, da ansambel ne razpade.

Komorni zbor si je nabral silno obsežen repertoar, v katerem so zastopane predvsem slovenske narodne, ponarodele in umetne pesmi ter zborovska dela ostalih jugoslovanskih skladateljev. Iz tuje literature pa uvršča zbor v svoje sporede predvsem dela drugih slovanskih skladateljev ter zastopnikov zborovske polifonije XV. in XVI. stoletja. Prav Komorni zbor nam je lani na javnem koncertu izvajal vrsto skladb znamenitega slovenskega skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa — skladb, ki so pokazale visoko zmogljivost tega ansambla, ki je uspel tržaškim Slovencem prikazati prerez del slovenskega mojstra preteklosti.

Ko smo pred nedavnim prisostvovali v gledališču Verdi koncertu komornega zbora dunajske Akademije, se nam je nehote vsilila misel, da bi tudi naš Komorni zbor zmogel izvedbo del, ki smo jih slišali na tem koncertu. Obenem nas je dunajski komorni ansambel utrdil v prepričanju, da je komorni način petja vsekakor primeren za vrsto skladb in to še posebno, ker se maloštevilčni toda dobro izšolani pevski zbor lažje in hitreje priuči delom, ki zahtevajo večjo tehnično zmogljivost. Seveda pa je predpogoj, da je zbor zelo dobro uglašen in povsem zlit.

Na prihodnjem koncertu v ponedeljek 19. maja bo Komorni zbor izvajal najprej nekaj madrigalov predklasičnih mojstrov Orazia Vecchi, Claudia Monteverdi in Orlanda Lassusa. Zastopani bodo trije ruski skladatelji: Grečaninov, Sokolovski in Tanjejev z umetnimi in narodnimi pesmimi, ki so zanimive zlasti po svoji harmonski obdelavi. V tretjem delu pa bo zbor izvajal skladbe slovenskih avtorjev: Petra Jereba, Antona Lajovica, Emila Adamiča in Ubalda Vrabca.

Koncert Komornega zbora bo v toliko zanimivejši, ker bodo tokrat sporedi opremljeni s teksti vseh pesmi, ki jih bo zbor pel, s čemer bo občinstvu olajšano slediti posameznim izvedbam.

Koncert Komornega zbora bo ponoven dokaz, da Slovenci v Trstu ne bomo odstopili niti za korak od poti, ki smo si jo začrtali pri oranju slovenske kulturne ledine ter nas ne bo preplašilo še tako kričanje in šovinistični izbruhi italijanskih iredentistov.

Razstava jugoslovanske umetnosti v Parizu

V Parizu so te dni slovesno odprli razstavo jugoslovanske ljudske umetnosti. Razstavljeni predmeti so ročna dela kmetov in vaških obrtnikov, ki so jih zbrali v 19. in 20. stoletju na celotnem ozemlju Jugoslavije. Razstavljenih je skupno 1400 narodnih noš, preprog, najraznovrstnejših vezenin, lesenih in steklenih izdelkov, gosli itd. Razstavo je organiziral Svet za znanost in kulturo vlade FLRJ, odprta pa je bila pod pokroviteljstvom francoske in jugoslovanske vlade. Otvoritve so se udeležile vse vidnejše osebnosti iz francoskega političnega in kulturnega življenja.

Ta razstava je bila doslej v Zuerichu, Londonu, Edinburghu, Oslu, Kopenhagnu, Stockholmu, Bruslju in Haagu.

PO KRAŠKEM PODZEMSKEM SVETU

"Società Alpina delle Giulie" izzvala razpust "Slovenskega planinskega društva" v Trstu leta 1923

Naše časopisje je prineslo že marsikateri zanimiv članek o naših kraških jamah. Vendar v glavnem le kot o kraških zanimivostih, iz zemljepisnega vidika. Ni dvoma, da je to zelo važno, celo najvažnejše. Saj je to tako obsežen in v vsakem pogledu zanimiv svet, ki ima tudi svoje gospodarske vrednote, kot na pr. podzemsko vodovje. Nekoč se je celo govorilo o možnosti, da bi jame izkoristili za podzemska prometna pota.

Na splošno se naša javnost komaj zaveda, da nam je ta svet, tako rekoč na pragu naših domov, skoro — neznan. V ta svet še ni stopila človeška noga. Jamarske plezalne naveze, ki se spuščajo v še neraziskane jame so kot alpinistične odprave na še nedosežene vrhove Himalaje ali zemljepisne odprave v osrednjo Afriko. In tega neznanega sveta je po našem Krasu še mnogo. Saj že znane jame niso do konca raziskane, da ne govorimo o onih, ki zanje vedo naši domačini, a se zanje ne zanimajo.

Raziskovanje kraških jam je torej tudi čisto zemljepisno znanstvena naloga, ki obstoji v tem, nele da jamo odkrije in razišče, marveč predvsem, da jo kartografsko, zemljemersko nariše in tudi katastrsko registrira, opiše in po možnosti slika — fotografira. S tem v zvezi so še mnoge znanstvene naloge s področja raznih naravoslovnih ved. Geologija na pr. tu raziskuje ustroj zemeljskih plasti. Mineralogija proučuje kemični sestav kamenja, rudnin, na katere se naleti. Prirodopis rastlinstva ima pred seboj prezanimivo raziskovanje podzemskega rastlinja, prirodopis živalstva pa vsekakor obširnejše in važnejše področje podzemskega živalskega sveta. Je to prečudno življenje, ki ima čisto svojevrstne posebnosti kot na pr.. polarno. Le da podzemsko živi v večni temi, kjer je večni mir in tišina. Tu sem prinaša spremembe le od vseh strani pronicajoča voda, ki v tisoč in desettisočletjih gloda skalo, jo votli v prečudnih podzemskih meandrih, razpokah. Po drugi strani pa tu voda spet ustvarja nove čudovite oblike kamnitega — kapniškega sveta, ki se zdi, da ima nekaj živega v sebi. Poleg tega tisočletnega nevidnega in neslišnega vodnega izlizavanja skale, pa včasih, od tisočletij do tisočletij, potresajo ta tajinstveni svet podzemske geološke katastrofe z udori kamnitih sten in stropov, ko jim je zavratno delo vode in zob časa izpodkopal stalnost in težnostno ravnovesje.

Jama v Hrastovcu.

Ob tej priliki treba nekaj pribiti, česar je tudi treba, da se jasno zavedamo. Tržaška italijanska šovinistična javnost, posebno vodilna, gleda, kakor vsako vprašanje pri nas, tudi na naš kraški podzemni svet z očmi šovinizma in imperializma z nikdar preveč hvaljenimi nameni osvajanja in prinašanja 2 do 3000-letne kulture po prusaških kulturtraegerskih vzorih. Morda poreče kdo, da je ta trditev pretirana ali celo plod politične zagrenjenosti.. Sicer pa poglejmo!

CAI (Club alpino italiano), odsek za Trst (vodstvo je dejansko in formalno v Italiji, v Milanu), je tista vrhovna planinska organizacija, ki vključuje v sebi, vodi in koordinira vse posamezne italijanske planinske skupnosti (izjemo tvori kakšna redka indipendentistična organizacija), — enako kot Lega Nazionale povezuje in vodi vse italijanske politične šovinistične skupnosti, z izjemo kominformističnih. Isti ljudje, ki so bili v teh planinskih organizacijah pred fašizmom, jih v dobi fašizma vodili — in po tej vojni se niso prav nič izpremenile! — jih vodijo tudi danes. Da so to bili premnogi fašisti, marsikateri tudi škvadristi, je komaj treba omenjati, — obratno, kdor pozna to italijansko planinsko društveno življenje, opaža nekaj časa sem, da prihajajo vedno bolj v ospredje spet oni zloglasni fašisti «della prima ora», po nekih čudnih nagibih.

Da je bil CAI na čelu takih šovinističnih osvajalnih stremljenj, je komaj treba omenjati: planinske koče po naših Julijcih, gori pod vrhom Triglava, poimenovane po padlih iredentistih iz I. svetovne vojne, markacije steza, ki so pravzaprav stara znamenja Slovenskega planinskega društva, nova italijanska spakedralna imena naših vrhov in krajev, ki so jih «raziskovali» in «odkrivali» italijanskemu svetu kot novo Ameriko, seveda vse to s prečistim namenom prikazati te naše kraje kot italianissimo zemljo, ki jo sedaj uvajajo v kulturni svet kot nekdaj Livingston centralno Afriko.

Naj navedemo v dokaz duha, ki preveva te tržaške organizacije, le en primer. Eden teh italijanskih planinskih klubov (točno SAG, Società Alpina delle Giulie) je protestiral v l. 1923. v tržaškem fašističnem tisku proti «škandalu in sramoti, da so slovenski kmetje lastniki najbolj slovečih prirodnih lepot odrešene Italije.» Govora je bilo takrat o kraški jami Dimnici pri Slivju pri Materiji (v italijanskem jeziku so jo imenovali Grotta del fumo), ki jo je raziskalo in napravilo dostopno tudi turistični javnosti tržaško Slovensko planinsko društvo. Svoj napad so zaključili takole: «Vlada ve (fašistična takrat!) da nismo navajeni moledovati in stokati. Ne, Alpina je bila ustanovljena, da se bori in borila se bo do zmage.»

Poglejmo, kako se je to planinsko društvo «borilo» za zmago, za kakšno zmago.

Dne 16. sept. 1923. se je nekaj članov Alpine spustilo skrivoma po vrveh v jamo, čigar vhod je bil zaprt. Kljub previdnosti so bili zapaženi. Malo zatem so se vrnili v spremstvu karabinjerjev in fašistov ter šli iskat čuvaja, da jih spremi v jamo. Komaj prispejo na dno, se «slučajno» fašist približa stalagmitu in najde zadaj skrito avstrijsko puško, ki je bila, zelo čudna zadeva, popolnoma čista, z bleščečo cevjo, kljub vlagi v jami. Čuvaj je bil seveda aretiran in je prišel pred sodišče v Podgradu. Bil je oproščen, toda «izredno odkritje puške» v jami je bilo za tržaškega prefekta dobra pretveza, da je ukazal razpust Slovenskega planinskega društva v Trstu. In Società Alpina delle Giulie je zmagoslavno prejela svojo «zasluženo» dediščino.

To je bil primer fašističnega čisto «zakonitega» ropa slovenske lastnine. In prepričan sem, da če bi tega kraja ne bila osvobodila partizanska vojska, bi Alpina še vedno uživala plod svojega junaškega podviga. Ako anglo-ameriška ZVU ni odvzela tržaškemu šovinističnemu italijanstvu našega Narodnega doma, ki so si ga pridobili s kvalificiranim požigom in umori, kako bi se neki dotikali neke čisto «legalne» dediščine! Eno kot drugo je čisto normalen način imperialističnega pridobivanja. Vse to je bilo čisto lepo in v redu za vse večne čase kakor daleč je segalo območje večnega Rima — saj je imelo zato vedno tudi Santinov blagoslov.

(Nadaljevanje sledi)

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes: nestalno, pretežno oblačno vreme. — Temperatura brez posebnih sprememb. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 20.7; najnižja 13.1 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 14.00: Skladbe Skrjabina in Debussyja izvaja na klavir dr. Gojmir Demšar. — **Trst II.:** 20.30: Tržaški kulturni razgledi. 22.00: Koncert sopranistke Otte Ondine. — **Trst I.:** 21.00: Simfonična glasba. — **Slovenija:** 13.00: Cookova pot na severni tečaj. 20.15: Skladbe Gojmira Kreka, Matije Tomca in Heriberta Svetela.

Reorganizacija uprave v Jugoslov. coni STO

(Nadaljevanje s 1. strani)

prenesle na podružnice Narodne banke, čim bodo te ustanovljene, posle iz člena 1.

Prenos se bo izvršil na način in v rokih, ki se bodo določili sporazumno med obema bankama.

3. člen. — Narodna banka FLRJ bo lahko sporazumno s komandantom Vojaške uprave JLA pooblastila druge banke in podjetja s sedežem na ozemlju Jugoslovanske cone STO, da vrše devizne posle poleg ostalih poslov, ki ne spadajo v izključno pristojnost Narodne banke FLRJ po členu 1. te Odredbe.

4. člen. — Ta Odredba stopi v veljavo z dnem, ko bo objavljena v «Uradnem listu Vojaške uprave JLA Jugoslovanske cone STO».

Na osnovi 3. člena Odredbe štev. 4. Komandanta Vojaške uprave JLA Jugoslovanske cone STO od 15. maja 1952 predpisujem sledeči

PRAVILNIK

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH PRAVILNIKA O POTNIH LISTINAH STALNIH PREBIVALCEV JUGOSL. CONE STO, KI VELJAJO ZA POTOVANJE V INOZEMSTVO

1. člen. — Drugi odstavek 1. člena Pravilnika se menja in glasi:

«Pod pravilno potno listino v smislu gornjega odstavka se razume listina, ki jo je izdalo Ministrstvo za notranje zadeve FLRJ določenemu prebivalcu ali skupini prebivalcev tukajšnje cone na predpisanem obrazcu in ki vsebuje dovoljenje za potovanje v inozemstvo».

2. člen. — 2. člen Pravilnika se menja in glasi:

«Potne listine, ki služijo prebivalcem tukajšnje cone za potovanje v inozemstvo in za povratek na tukajšnje ozemlje so:

1. potni list (passeport),
2. službeni potni list (passeport de service),
3. pomorska knjižica (matrikula),
4. potni list za repatriacijo (passe-avant),
5. potni list za tujce (laisser-passer pour étrangers).

Potne listine izdaja Ministrstvo za notranje zadeve FLRJ na predpisanem obrazcu in služijo lastniku kot dovoljenje za potovanje v inozemstvo, v inozemstvu pa kot dokaz njegove istovetnosti».

3. člen. — 3. člen Pravilnika se črta.

4. člen. — 6. člen Pravilnika se menja in glasi:

«Obliko potnih listin za prebivalce Jugoslovanske cone STO odreja Ministrstvo za notranje zadeve FLRJ».

5. člen. — 10. člen Pravilnika se menja in glasi:

«Stalni prebivalec Jugoslovanske cone STO, ki želi potovati v inozemstvo, vloži prošnjo na Poverjeništvo za notranje zadeve onega okraja, kjer stalno biva».

6. člen. — Točka 2. 11. člena Pravilnika se črta.

7. člen. — 12. člen Pravilnika se menja in glasi:

«Ko prejme okrajno Poverjeništvo za notranje zadeve tako prošnjo, pregleda, ali je pravilna ter jo vzame v postopek. Če prošnja ni popolna, jo vrne prosilcu s tem, da odstrani pomanjkljivosti».

8. člen. — Prvi odstavek 14. člena Pravilnika se menja in glasi:

«Podaljšanje veljavnosti potnih listin vrši Ministrstvo za notranje zadeve FLRJ».

9. člen. — Drugi in tretji odstavek 16. člena Pravilnika se črtata. Doda se novi odstavek, ki se glasi:

«Odločba o zavrnitvi prošnje za potno listino za potovanje v inozemstvo je dokončna in proti njej ni pritožbe».

10. člen. — 19. člen Pravilnika se menja in glasi:

«Vize na potne listine izdaja Ministrstvo za notranje zadeve FLRJ, v inozemstvu pa lahko predstavništva FLRJ podaljšujejo že izdane vize za toliko časa, kolikor je potrebno lastniku za povratek na tukajšnje ozemlje».

11. člen. — 20. člen Pravilnika se menja in glasi:

«Poleg vsake vize se izda še izstopni in vstopni kontrolni listek, ki sta sestavni del izdane vize in se izročita ob izhodu oziroma vhodu obmejnim organom».

12. člen. Prvi odstavek 23. člena Pravilnika se menja in glasi:

«Izgubo potne listine, ki se pripeti lastniku na ozemlju tukajšnje cone, je lastnik dolžan takoj prijaviti pristojnemu okrajnemu Poverjeništvu za notranje zadeve in potno listino proglasiti za neveljavno».

13. člen. — 25. člen Pravilnika se črta.

14. člen. — Ta Pravilnik stopi v veljavo z dnem objave v Uradnem listu Vojaške uprave JLA Jugoslovanske cone STO. Št. 116/52.

***

Komandant Vojaške uprave je izdal tudi pooblastilo Istrski banki d.d. Koper in njenim podružnicam, da smejo vršiti vse devizno-valutne posle na področju Jugoslovanske cone STO.

Navedeno poslovanje se mora izvajati v smislu obstoječih deviznih predpisov in na način, predpisan po Narodni banki FLRJ, bodisi v splošnih bodisi v posebnih navodilih.

Istrska banka in njene podružnice so dolžne o poslih, ki so bili izvršeni na temelju tega pooblastila, voditi v smislu 16. člena Deviznega pravilnika predpisane knjige in evidence.

MIROVNA POGAJANJA V PAN MUN JOMU

Clark je ovrgel Colsonovo noto vojnim ujetnikom na otoku Kojedo

Severnokorejci dolžijo zaveznike, da so proti ujetnikom med drugim uporabili tudi atomsko bombo

PAN MUN JOM, 15. — Današnja plenarna seja je trajala 48 minut. Zavezniški delegati so predlagali odložitev seje, dokler bi Severnokorejci ne prišli s konkretnimi predlogi, toda severnokorejski delegati so zavrnili ta namig in tako se bodo ponovno sestali jutri.

Med današnjo sejo je vodja severnokorejske delegacije general Nam Il naštel «kriminalne akcije» zavezniških sil na škodo kitajskih in severnokorejskih ujetnikov», to so: «zmerjanja, grožnje, muke, izsiljevanje, masakriranje ujetnikov s strojnicami, eksperimenti s plini, bakteriološkim orožjem ter atomskim bombardiranjem». V zvezi s temi obtožbami je glasnik OZN dejal, da ni jasno, na kaj naj bi se nanašal namig o atomskem bombardiranju. Funkcionar OZN v Tokiu je dejal, da se te severnokorejske obtožbe brž kone nanašajo na vojaške vežbe ameriških čet na Koreji pred nekaj tedni, ko se je dajalo navodila vojakom, kako naj se vedejo v primeru atomske vojne. «Kajpada se pri tem ni uporabilo atomske bombe», je zaključil funkcionar OZN.

Agencija «Nova Kitajska» trdi v nekem svojem poročilu, da predstavlja edino oviro za sklenitev premirja na Koreji ameriška zahteva, da si s silo pridržijo sto tisoč korejskih in kitajskih vojnih ujetnikov. Obsojajoč «nelegalen način» izbire ujetnikov pred repatriacijo pravi poročilo: «Američani vztrajajo na tako imenovani prostovoljni repatriaciji in to kljub številnim koncesijam s strani Severnokorejcev. Zaradi tega ne bodo mogli odvrniti od sebe odgovornosti pri kršenju mednarodnih dogovorov glede ujetnikov in se tudi ne bodo mogli ogniti pravični kazni.

Poveljnik zavezniških sil na Koreji je danes ovrgel predlog, ki jih je general Colson sprejel za ovoboditev generala Dodda. Clark pravi, da general Colson ni bil pooblaščen pristati na lažnive in zlobne obtožbe, na podlagi katerih so bile sestavljene zahteve komunističnih ujetnikov. Pogajanja so tekla od vsega početka v prisilnih okoliščinah, pri čemer se je šlo za življenje enega izmed častnikov Združenih narodov. Dosedanja preiskava dokazuje, da je bilo vse do podrobnosti pripravljeno na način, da bi dogodke lahko kasneje izrabljala tudi severnokorejska delegacija na mirovnih pogajanjih v Pan Mun Jomu v propagandne namene. Spričo vsega tega nima po Clarkovem mnenju Colsonova nota, poslana ujetnikom, nikakršne vrednosti. General Clark je nadalje demantiral govorice, češ da je v včerajšnjem razgovoru grajal generala Dodda in Colsona. V tej zvezi izdano uradno poročilo trdi, da sta bila generala poklicana v Tokio zaradi nadaljnjih podrobnih informacij glede incidentov na otoku Kojedo in da sta takoj za tem odpotovala zopet na Korejo.

Ameriški republikanski senator Styles Bridges je danes zahteval, naj senat uvede preiskavo v zvezi z incidenti v ujetniškem taborišču na otoku Kojedo.

Poveljstvo zavezniških zračnih sil javlja, da so ameriška letala v pretekli noči uničila 86 nasprotnikovih oklopnih avtomobilov. Radio Peking pa poroča, da je severnokorejsko protiletalsko topništvo 20. aprila sestrelilo 15 ameriških letal.

Sovjetska misija v Tokiu

TOKIO, 15. — V japonski poslanski zbornici je ministrski predsednik Jošida danes izjavil, da skuša Japonska vzpostaviti čim bolj prijateljske odnose s komunistično Kitajsko, da pa komunistične države v tem pogledu še niso pokazale dobre volje.

Japonski ministrski predsednik Jošida je izjavil pred parlamentom, da sovjetska uradna misija na Japonskem uradno ne bo več priznana. V zunanjem ministrstvu menijo, da bi Japonska, ki je uradno še vedno v vojnem stanju s SZ, poučila Rusijo, da okupacijska misija nima več pravice ostati na japonskem teritoriju. Neposredno tega japonska vlada ne bi mogla storiti, pač pa s posredovanjem Švedske.

Rusija namreč ni podpisala mirovne pogodbe z Japonsko, vendar je njena misija ostala v Tokiu, čeprav tam nima več uradnega opravka.

Maršal Tito je 12. t. m. sprejel čilskega senatorja jugoslovanskega porekla Radomira Tomiča

NADALJNJI BOMBNI ATENTATI V TUNISU

Bej grozi s človeško in božjo kaznijo

Od sobote do danes so bombne eksplozije povzročile šest mrtvih in trideset ranjenih

TUNIS, 15. — Francoske čete so se utaborile v bližini letne rezidence tuniškega beya v Kartagini, medtem ko se širijo vesti, da bodo francoske oblasti podvzele izredne ukrepe proti terorističnim akcijam ekstremistov. Po mnenju dobro obveščenih krogov, bi se bey lahko vsak čas znašel pred ultimatom francoskega generalnega rezidenta De Hauteclocquea, da naj namreč okliče preki sod, ker bi se le na ta način dalo ukrotiti teroristično dejavnost, ki je od sobote do danes zahtevala šest smrtnih žrtev.

Izvedelo se je, da so Francozi zabranili sinu in hčeri beya da bi obiskala očeta v letni rezidenci. V palaco sploh ne bosta smela stopiti brez posebnega francoskega dovoljenja. Francoske oblasti so postavile včeraj pod nadzorstvo tudi bivšega ministrskega predsednika in voditelja nacionalistov Chenika ter tri njegove ministre, tako da bi jih ločili od pristašev. Pridržali so jih na njihovih domovih in jim porezali telefonske žice v stanovanjih. Nekateri menijo, da je ukazal premik francoskih čet v bližino beyeve palače generalni rezident, potem ko bey ni hotel podpisati dekreta o uveljavljenju prekega soda. Bey je baje zahteval, naj mu pustijo nekaj časa in obljubil, da bo po radiu govoril svojemu narodu, da bo obsodil teroristične akcije in naprosil za podporo francosko-tuniško komisijo, ki naj bi na miren način rešila pereč francosko-tuniški spor.

De Hauteclocque je snoči izjavil novinarjem, da se skuša z zoprnimi načini na hitro uveljaviti majhna skupina, da bi dosegla neke posebne namene. «Ta skupina», je dejal generalni rezident, «skuša pritegniti mednarodno javno mnenje. Teroristična kampanja je bila bržkone organizirana zato, da bi preprečila mirno ureditev tuniškega vprašanja».

Po včerajšnjih atentatih poročajo, da je ponoči eksplodirala še ena bomba v arabskem delu mesta. Nadaljujejo se tudi sabotaže. Vlak, ki je vozil ob obali proti jugu, se je moral nenadno ustaviti zaradi eksplozivne naprave, položene na progo. Bolj proti jugu je bila proga pretrgana na dveh mestih. Še ena bomba je danes eksplodirala v neki tuniški kinematografski dvorani, vendar ni povzročila žrtev. To je četrti atentat v zadnjih 24 urah.

Danes zvečer je bey obsodil vse te teroristične akcije in pozval narod, naj sodeluje pri vzpostavitvi reda in zakona. «Od sobote do danes», je dejal bey, «so ti atentati povzročili šest mrtvih in 30 ranjenih. Poleg tega sta eksplodirali dve bombi ponoči in ena danes zjutraj. Ta zoprna dejanja so nasprotna našemu mišljenju in posebej naši veroizpovedi».

Po beyevih besedah se je dalo jasno razumeti, da bodo Francozi uvedli nove stroge ukrepe proti narodu protektorata, ako ekstremisti ne bodo prenehali z nasilnimi akcijami. «Človeška in božja kazen bo prišla brez usmiljenja», je dejal bey.

Obe zadnji bombi sta eksplodirali prav medtem, ko je bey govoril po radiu. Bey je naslovil svoj poziv na tuniški narod sporazumno s francoskim generalnim rezidentom, ki je z užaljenostjo zavrnil govorice, da bi bil zahteval ob beya, naj proglasi preki sod.

Položaj italijanskih rudarjev v Angliji

LONDON, 15. Minister za delo Walter Monckton je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da Anglija ne bo več sprejemala italijanskih rudarjev. Skupina petdesetih rudarjev, ki je bila namenjena v Anglijo in je trenutno še v Italiji, ne bo odpotovala. Glede ostalih italijanskih rudarjev, ki v Angliji niso našli zaposlenja v rudnikih, je minister izrazil upanje, da bodo morda zaposleni v tej ali oni industriji, zlasti v tovarnah opeke.

Monckton je potem dejal, da ni bilo pričakovati tako močnega nasprotja proti Italijanom s strani angleških rudarjev, ko je bil izdelan načrt za nabiranje in zaposlitev italijanskih rudarjev. Minister je ugotovil, da angleški rudarji nimajo nič proti Italijanom kot takim, marveč da se boje rastoče nezaposlenosti.

Sudanske ustavne reforme

KAIRO, 15. — Generalni guverner Sudana je odložil ustavno reformo, ki jo je pretekli teden sprejel sudanski parlament. Parlamentarno zasedanje bo podaljšano, da bi omogočilo Veliki Britaniji in Egiptu proučitev avtonomnega režima, ki ga predvideva ustavna reforma. Volitve za novi parlament so bile odložene za nedoločen čas. Po uradnem poročilu so bile volitve odložene zaradi težav, ki so se pokazale pri sestavljanju volilnih list.

Petrolejska ladja v plamenih

WILINGTON, 15. — V prelivu med Chesapeake in Delaware južno od Wilingtona je prišlo v pretekli noči do eksplozije na ameriški petrolejski ladji, pri čemer je izginilo pet mož posadke. Drugih pet članov posadke so rešili. Na mesto nesreče so bile poslane skupine reševalcev, da pogasijo gorečo ladjo. Ladja je prenašala 3,150.000 l oktana.

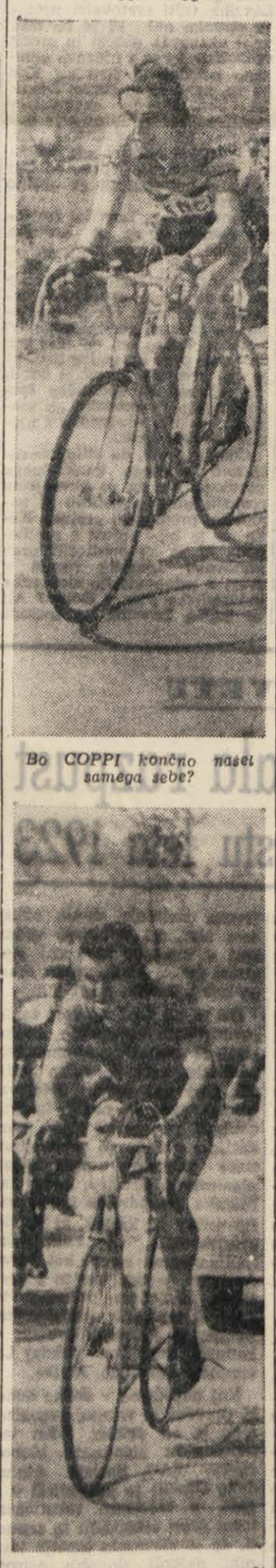

Bo COPPI končno našel samega sebe?

MINARDI, «homo novus» italijanskega kolesarstva ima, vse pogoje, da postane vozač mednarodnega kova.

ŠPORTNI DNEVNIK

LETOŠNJI «GIRO» JE V VSEH POGLEDIH ZANIMIV

Jutri bo 112 dirkačev začelo naporno borbo

Nastopajo dirkači osmih narodnosti, zastopniki šestnajstih kolesarskih hiš Manjka samo Bobet - Kdo bo zmagal: Koblet, Bartali, Coppi, Kuebler ali še kdo drugi?

MILAN, 15. — Dva dni pred začetkom največje italijanske kolesarske dirke «Giro d'Italia» vlada v Milanu mir. Ni mrzličnega pričakovanja kot druga leta, vsaj opazi se to ne na prvi pogled. Vozačev povečini še ni v lombardski prestolnici, le redki iščejo miru v hotelih, kjer jih ljudska radovednost ne moti. Coppi se je umaknil v Novi Liguri, kjer je ob prisotnosti prijateljev otvoril svojo novo vilo. Pri njem so Carrea, Milano, Petrucci (včerajšnji padec na tekmovanju v Parizu ni pustil posledic), Piazza. Prvi adjutant Geminiani je ostal v Milanu, ker mora preizkusiti novo kolo.

Seznam udeležencev je dopolnjen. Na letošnjem tekmovanju bo nastopilo 112 vozačev v zastopstvu 8 narodnosti. Vozijo vsi najboljši kolesarji sveta z izjemo francoskega prvaka Bobeta. Na startu bosta oba švicarska «K» Koblet in Kuebler, belgijska asa Van Steenbergen in Ockers, Spanec Bernardo Ruiz in še mnogi drugi, od katerih bo vsakdo lahko užival svojo urico slave. Njim se bodo pridružili neuničljivi Bartali (letos za razliko od lanskega leta zopet med velikimi favoriti), Coppi, Magni, in mladi rod: Minardi, Soldani, Petrucci, Astrua in še toliko drugih, ki vsi iščejo le afirmacijo. Tujcev bo 32, najštevilnejši so Švicarji (10), Belgijci (8) ter Spanci (7). Novost predstavljajo tudi štirje Avstralci, ki vozijo za hišo Nilux.

Oglejmo si še ozadje. «Giro d'Italia» priredi športni dnevnik «La Gazzetta dello Sport», ki je ugotovil, da stane dirka približno eno milijardo lir. Dirkačem bo sledilo 50 reklamnih vozov. Drugih avtomobilov bo okoli 150, na njih bo našlo prostor tudi 100 športnih novinarjev. Karavana bo porabila na svoji poti 80.000 litrov bencina. Da ne govorimo še posebej o naravnost kolosalni organizaciji. Mislite si sami: dobiti vsak večer v drugem kraju prenočišče za 112 tekmovalcev in trikrat toliko spremstva hrana. Nadalje mnoge malenkosti: skrb, da na prelazih ne bo ob prehodu karavane motil vlak, telefonske linije za vse novinarje in druge, ki bi zaradi govorili z domom ali prijatelji, itd, itd.

Letošnji «Giro» starta v Milanu, gre potem mimo Bologne, Montecatinija, Siene, Rima (sedeži etap) do Neaplja, najjužnejše točke. Ob povratku na jadranski strani polotoka potuje karavana mimo Pescare, in Ancone do Benetk, zavije tu v Dolomite, kjer bo trojni napor, prelaz Falzarego (2105), ki ga bo obdržala verjetno do predzadnje etape (St. Bernard 2473 m in Simplon 2008 m), če ne celo do konca. Po vsej progi je razsejanih še nekaj vzpetin, od katerih vsaka lahko odloča. Vendar ne moremo reči, da bi letošnja proga bila ugodna zgolj za «plezalce», ne nasprotno, tudi sprinterji bodo lahko dobro izkoristili svoje sposobnosti. Nekaj etap: prva Milan-Bolonja, tretja Montecatini-Siena, šesta Rim-Neapelj, osma Roccaraso-Ancona, je narejenih kot po meri za hitro vožnjo... če seveda vsi skupaj ne bodo počivali. Do tu bi si kak Van Steenbergen lahko že dobil precejšen naskok, ali na n. pr. Magni. Dve etapi bodo vozili na kronometer: peta etapa Rim-Ostia-Rim, dolga 60 km ter Dellagio-S. Maurizio, dolga 37 km (14. etapa).

Vsa proga meri 3879 km, razdeljenih na 20 etap. Giro počiva v Rimu, Benetkah in San Remu.

To bi bilo v kratkih obrisih letošnje tekmovanje, ki se tekmovalcem in strokovnjakom zdi izbrano zelo posrečeno. Prvoplasirani ne dobijo na ciljih nobenih dodatkov, lestvica tako ne bo umetno olepšana. Proga nudi obilo možnosti taktiziranja (na startu je tokrat rekordno število 16 hiš), posebno med obema gorskima etapama (enajsta in devetnajsta), kjer bi o zmagovalcu lahko odločal prav ta, nekoliko nešportni pripomoček.

Vprašanje favoritov. Vsakdo izmed njih zatrjuje, da bi hotel zmagati, pri tem mežika novinarju, ki ga intervjuva, češ saj bom tudi zmagal. Novinar to napiše v želji za senzacijo, drugi dan sledi demanti šampiona. Tako željo po zmagi je priznal Coppi, nekaj sto kilometrov daleč tudi Kuebler. Kobler je samo dejal, da bo v petek v Milanu. Morda ima on najresnejše namene.

Neenotni komentarji angleškega tiska

LONDON, 15. — Angleški tisk zelo različno komentira sestavo britanskega nogometnega moštva. Nekateri priznavajo da so opravili sestavljalci dobro delo, drugi jih neusmiljeno kritizirajo. Posebno zamerijo, da je ostal izven moštva branilec Eckersley, kar bi se lahko zelo maščevalo.

Frank Collers se v Daily Telegraph strinja, da ni bilo potreba zamenjati zmagovalnega moštva proti Škotski. «Reprezentanca — pravi londonski novinar — ki je izšla zmagovita iz Hampden Parka, znanega zaradi navijaških strasti tamkajšnjih prebivalcev, ne bo ovirana od italijanske množice, ki je tudi slavna zaradi vnetega podpiranja svojih.

Clifford Webb pravi v Daily Heraldu, da bodo evropski strokovnjaki zelo presenečeni, če bo današnja angleška enajstorica zmagala proti močnim Italijanom.

Mnogi dopisniki tudi pravijo da so napadalci bili na treningu v Eastbournu zelo neprecizni v streljanju.

10.000 šterlingov nagrade

LONDON, 15. — Britanski boksarski menažer Jack Solomons je izjavil, da bo podaril 10.000 šterlingov prvemu britanskemu profesionalnemu boksarju, ki bi v prihodnjih petih letih osvojil naslov svetovnega prvaka v težki kategoriji. Znano je, da noben britanski boksar že 55 let ni imel naslova v tej kategoriji in da je malo verjetnosti, da bi ga osvojil v prihodnjih letih.

Stadion bo odprt ob 10. uri

FLORENCA, 15. — Vrata občinskega stadiona v Florenci bodo odprta v nedeljo zjutraj že ob 10. uri. Na stadionu je prostora za 90.000 gledalcev. Nadaljuje se «črna» trgovina vstopnic, proti kateri policija ostro nastopa, vendar mnogokrat brezuspešno.

***

PARIZ, 15. — Prireditelji «Tour de France» sporočajo, da so določili prva dva člana francoskega moštva. To sta Bobet in Geminiani. Ostale bodo izbrali čez kakih 15 dni.

Šahovske drobtine

○ *V Lovranu se je v torek slovesno začela prva šahovska olimpiada železničarjev. Tekmovanje je otvoril direktor Glavne železniške direkcije Blagoje Bogavac, nato pa sta govorila predsednik mednarodne zveze železničarjev g. Bernaut ter podpredsednik te zveze dr. Albrecht. Ob začetku olimpiade so prebrali pozdravno brzojavko Šahovske zveze Jugoslavije in brzojavko italijanskih železničarjev, v katerih le-ti sporočajo, da se ne morejo udeležiti tekmovanja.*

Na prvenstvu sodeluje razen jugoslovanske še osem tujih ekip.

○ *V XV. partiji šahov. dvoboja za prvenstvo zahodnega sveta je Reshevsky premagal Najdorja in vodi sedaj z 9,5 : 5,5. Reshevsky si je s to zmago že zagotovil končno zmago, saj so do konca dvoboja samo še tri partije.*

○ *Po končanem mednarodnem šahovskem turnirju v Rio de Janeiru je jugoslovanski mednarodni mojster dr. Trifunović izjavil dopisniku Tanjuga, da je v glavnem zadovoljen z doseženim rezultatom. Trifunović ni izgubil nobene partije. Rabarju pa se je po slabem začetku vendar posrečilo, da se je prebil do 4. in 5. mesta, ko je po vrsti dobil zadnjih 8 partij.*

Končni rezultat turnirja je naslednji: 1. Rossetto 13, 2. in 3. Trifunović in Eliskases 12 in pol, 4. in 5. Rabar in Bolbochan 11 in pol, 6. Engels 11 točk, 7. Mendes 9 in pol itd.

Zmagovalec turnirja 29-letni Rossetto je na zadnjem prvenstvu Argentine zavzel tretje mesto. Od 1942 do 1947 je štirikrat osvojil prvenstvo Argentine.

***

MOSKVA, 15. — Moskovska nogometna reprezentanca je premagala Poljsko z izidom 2-1. 11. maja lanskega leta je Poljska porazila Moskvo z 1-0.

Nogomet

Švedska - Holandska 0-0

AMSTERDAM, 15. — Nogometna tekma Švedska - Holandska se je končala včeraj zvečer brez gola. Švedi so imeli mnogo priložnosti, a so njihovi napadalci naravnost začetniško grešili. Nekajkrat je rešil siguren gol tudi holandski vratar Piet Kraak.

***

MOSKVA, 15. — Sovjetske igralke košarke veljajo kot favorit na evropskem prvenstvu ki bo od 18. do 25. t. m. v Moskvi. Po vzhodnonemškem tisku so sovjetske igralke košarke trenutno najboljše na svetu.

Leteča gospodinja zopet na mednarodnem prizorišču

FRANKFURT, 15. — Holandčanka Blankers - Koen, «leteča gospodinja», bo največja atrakcija lahkoatletskega dvoboja Nemčija - Holandska, ki bo prvič po vojni 8. junija tega leta. Koenova bo imela za nasprotnico Sander - Domagallovo, ki je nedavno postavila nov nemški rekord na 88 metrov s časom 11.2.

Nemška ženska lahkoatletska reprezentanca bo razen dvoboja proti Holandski, nastopila še 22. maja v Milanu proti Italiji ter 7. septembra v Ljubljani proti Jugoslaviji.

***

DUESSELDORF, 15. — Nemška diletantska nogometna reprezentanca je porazila angleško z rezultatom 2-1 (1-0). Tekmi je prisostvovalo 50.000 gledalcev.

Francoski tisk se razvnema ob Fechteterjevem poročilu

PARIZ, 15. — Polemika med listom «Le Monde» in listom «Le Populaire» glede zadeve o tako imenovanem Fechtelerjevem poročilu, se nadaljuje. Kakor znano, je včeraj popoldne «Le Monde» sprejel predlog socialističnega lista glede preiskave o izvoru senzacionalnega članka vendar pod pogojem, da bi v žiriji ne bilo niti enega novinarja, ki posredno ali neposredno prejema fonde za propagando. «Le Monde» piše: «Ta žirija bo morala nujno ugotoviti, od kod dobivajo novinarske družbe finančne podpore. Morala se bo seznaniti tudi s prispevkom, ki ga listi dobivajo od ZDA za propagando in informacije». Danes zjutraj odgovarja socialistični list v napadalnem članku, da «Le Populaire» ni prejel niti dolarja od ameriške vlade za propagando. Priznava le, da so jih podprli tovariši, zaposleni v ženski oblačilni industriji v New Yorku, dalje skandinavski, belgijski, britanski in švicarski somišljeniki, ki so list podpirali v težkih časih. Članek se zaključuje z ugotovitvijo: «Z nabiralno akcijo smo res nabrali 32 milijonov frankov, toda nič dolarjev, niti fondov za propagando. V vsem nas je 20 ubogih siromakov, ki vodimo in urejujemo naš dnevnik».

Fechtelerjeva zadeva je zašla tudi v angleški parlament, kjer je moral sam Churchill odgovarjati na nekatera laburistična vprašanja. V tej zvezi je Churchill dejal: «Imam zagotovila, da poročilo, o katerem piše francoski tisk, ni nikdar obstajalo. Vsakršna predpostavka o nekakšnem «begu» je torej smešna». Churchill je nadalje dejal, da poročila ni nikdar čital, ne namerava! čitati. Prav tako da se ni seznanil z vestmi, ki so sledile objavi poročila. «Vlada», je zaključil, «nima prav nič opraviti s takšnimi objavami». Na vprašanje, ali namerava zahtevati od francoskega lista «Le Monde» pojasnila in oprostitev, je Churchill odvrnil bivšemu laburističnemu obrambnemu ministru Shimwellu, da pretirava in da daje dokumentu važnost, ki je nima.

Na podoben način kakor Churchill je v zvezi s tem vprašanjem odvrnil tudi generalni tajnik NATO lord Ismayl v generalni skupščini mednarodne ustanove za tisk. Med drugim je dejal, da bi človek takšnega kova, kakor je admiral Fechteler, nikdar ne izrazil tako kriminalnih, strahopetnih in idiotskih misli.

Resolucija škotske cerkve

LONDON, 15. — Generalna skupščina škotske prezbiterijanske cerkve bo prihodnji teden obravnavala resolucijo, ki z obžalovanjem ugotavlja «napadalno vmešavanje rimskokatoliške cerkve v industrijsko, socialno in politično življenje države». Resolucijo je pripravil odbor škotske cerkve, ki nadzoruje odnose med cerkvijo in državo. Resolucija se nadalje pritožuje nad vsiljivim vplivom katoliške cerkve v političnem in javnem življenju mnogih držav.

Churchill in atomska bomba

LONDON, 15. — List «Daily Graphic» zatrjuje, da je britanski ministrski predsednik sam prevzel popolno nadzorstvo nad vsemi ukrepi glede eksplozije prve angleške atomske bombe, do česar bo prišlo decembra na otokih Montebello v bližini Avstralije. List trdi, da se vse razvija v tako strogi tajnosti, da niso o tem poučeni niti visoki častniki admiralitete. O vseh vprašanjih v tej zvezi odloča sam Churchill.

Domnevajo, da bodo v zvezi z atomskimi eksperimenti v bližini Avstralije v prihodnjih mesecih preizkusili tudi novo vrsto radiovodene rakete z atomskim vžigalnikom. Datum teh poizkusov še ni določen, menijo pa, da bodo izvedeni v začetku oktobra.

Nad milijon črncev brez volilne pravice

CAPETOWN, 15. — Južnoafriški ministrski predsednik Malan je opozoril Veliko Britanijo, da Južna Afrika ne bo trpela nadaljnjih odlašanj pri odločanju glede bodočnosti treh protektoratov, t. j. Bechuanalanda, Basutolanda in Swazilanda. Malan je dejal pred senatom, da bodo obravnavali protektorate kot tuja ozemlja, ako Anglija ne bo sprejela južnoafriške zahteve po vključitvi protektoratov k Južni Afriki.

Bivši državni pravdnik France Waala je včeraj izjavil, da bodo črnci Južne Afrike z lahkoto prešli v komunistične vrste, ako bodo belci kršili ustavne obljube, ki so jih njihovi predniki dali črncem. Kakor znano, namerava vlada črtati iz volilnih seznamov skoraj milijon črncev in osporava kompetenco vrhovnemu sodišču, ki je proglasilo ta ukrep za protipostaven.

TEHERAN, 15. — Glasnik perzijske vlade je danes izjavil, da bo Iran prodajal petrolej vsem povpraševalcem, tudi Sovjetski vzezi. Tisk je že pisal o tem, da namerava SZ kupovati petrolej v Perziji, uradno pa tega še niso potrdili.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Ti naši stari», Isa Günther, Peter Mabocher.
Excelsior. 16.30: «Luisianski tobič», M. Lanza in K. Grayson.
Nazionale. 16.30: «Sinji angeli», Marlen Dietrich Emil Jannings.
Fenice. 16.30: «Ognjeni krst», A. Murphy in Bill Mauldin.
Filodrammatico. 16.30: «Ali ves, da maki...» Walter Chiari, Anna Maria Ferrero, C. Campanini.
Arcobaleno. 16.30: «Gusarjevo maščevanje», M. Vitale.
Astra Rojan. 16.30: «Dogodivščine Marka Pola», Gary Cooper, Sigrid Curie in Lana Turner.
Alabarda. 16.00: «Ana», Silvano Mangano.
Armonia. 15.30: «Skrivnostna ladja», D. Andrews, C. Balenda in C. Rains.
Ariston. 16.00: «Korupcija», Ava Gardner in Robert Taylor.
Aurora. 15.45: «Zločin brez kazni» Ana Sheridan in R. Reagan.
Garibaldi. 14.30: «Kon Tiki», in «Lovci na glave». Barvni film.
Ideale. 16.00: «Ziegfried Follies», F. Astaire, R. Skelton, E. Williams in K. Grayson.
Impero. 16.00: «Mož z Vzhoda», Tyrone Power in S. Hayward.
Italia. 16.00: «Navihanec na angleškem dvoru», Irene Dunne in Alec Guinness.
Kino ob morju. 16.00: «Pravici je zadoščeno».
Moderno. 16.00: «Evino peroč», Virginia Mayo in R. Reagan.
Savona. 15.00: «Tragična sarabanda», Stewart Granger in Joan Greenwood.
Viale. 16.00: «Za naju dva raja», Betty Grable in Dan Dailey.
Vittorio Veneto. 15.30: «Osvajalka», Susana Hayward in George Sanders.
Azzurro. 16.00: «Beneški tat», Maria Montez, Paul Chistian in Massimo Serato.
Belvedere. 16.00: «Parada zvezdnic», 30 zvezdnic in trije znameniti orkestri.
Marconi. 16,00: «Romantični pustolovec», G. Peck.
Massimo 16.00: «Polnočni poljubi», C. Mariolanza in C. Grallson.
Novo cine. 16.30: «Pandora», Ava Gardner in James Mason.
Odeon. 16.00: «Gospodične, poglejte mornarjev», Bing Crosby, Veronica Lake, Bob Hope, Dorothy Lamour.
Radio. 16.00: «Oktobrski vpoklic», Glenn Ford in Terry Moore.

RADIO

JUGOSLOVANSKI CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

PETEK, 16. maja 1952

6.45 Jutranja glasba. 7.00 Poročila. 7.15 Jutranja glasba. Kako je nastal svet. 13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.00 Skladbe Skrjabina in Debussyja. Izvaja na klavir dr. Gojmir Demšar. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Slovenske narodne pesmi ob harmoniki. 18.00 Dve operni uverturi. 18.15 Zdravje in dom. 18.25 Jugoslovanske pesmi in plesi. 18.45 Komentar iz Trsta. 19.05 Literarni obzornik. 19.30 Poročila. 22.45 Zadnje poročila. 23.10 Glasba za lahko noč.

Radio jugoslovanske cone Trsta oddaja vsak dan ob 19. uri komentar svojega tržaškega sotrudnika Srečka Ferluge.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

7.15 Poročila. 7.30 Jutranja glasba. 11.30 Operetna glasba. 12.00 Sodobna Anglija. 12.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Volilni govori predstavnikov političnih strank; nato glasba po željah. 14.00 Poročila. 14.15 Dnevni pregled tiska. 14.30 Lahka glasba. 14.40 Obvestila o volilnih shodih; nato lahka glasba. 17.30 Prenos glasba. 18.00 Glas Ameriške. 18.15 Haydn: Kvartet v D-duru. 18.31 Glazunov: Simfonija št. 4. 18.54 Valček. 19.00 Osebnosti in usode naših dni. 19.15 Uverture in fantazije. 19.45 Poročila. 20.00 Volilni govori predstavnikov političnih strank; nato lahka glasba. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 20.45 Domači motivi. 21.00 Glasba iz koncertnih dvoran Velike Britanije. 22.00 Koncert sopranistke Otte Ondine. 22.20 Glasbena mozaika. 22.30 Večerni ples. 23.00 Nočni motivi. 23.15 Poročila. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 8.00 Angleščina. 11.00 Solska oddaja. 11.30 Orkester. 12.00 Komorna glasba. 12.50 Poročila o volilnih zborovanjih. 13.10 Volilna kampanja. 13.40 Koncert. 14.25 Jazz-oktet. 14.50 Borzna poročila in pregled britanskega tiska. 17.30 Program BBC. 18.00 Koncert pianistke Anny Fischer. 18.30 Plesna glasba. 19.00 Glas Amerike. 19.50 Sportne vesti. 20.10 Volilna kampanja. 21.00 Simfonična glasba. 23.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Slovenske z